891.99
Ն-63

ՈՂԲ ԵԴԵՍԻՈՅ

Յօրինեալ Տ՟ն Ներսիսի Կլայեցւոյ Երա-
նաշնորհ Հայրապետի Հայոց.

Ի լոյս ածեալ ՚ի Յ. Շ. Ջ. բարեդեպեանց, յԱշխար-
հայական Աստրախանէ ՚ի Գուբերնայ Փարէլեայ, և
յԱշխարհամաս ընծայաբանց Համալսարանին Հնդկաց
Գաւառէս Գամարձակին Աշխարհագրաց Փարէ-
զոյ, և Հայկական Ճեմարանէ Սրբոյն Գրիգորի
որ ՚ի Մոսկուա.

Ի Հայրապետութեան Տ՟ն ԵՓՐԵՄԻ Գերաստիճան Կաթողիկոսի ամ՟ Հայոց։

Հրամանաւ Աստուածաբերեալ Քահանայապետու-
թեան Տեառն ՆԵՐՍԻՍԻ Առաջնորդի Սրբազան
Արքեպիսկոպոսի և Ծայրագոյն Կառավարչի Հո-
գևորական գործոց Հայաստանեայց Եկեղեցւոյ։

1829 ի ՏՓԽԻՍ ամ՟ի։

Ի Տպարանի Ներսիսեան Դպրոցի Հայոց ընծայե-
ցեալ յԱզնուական Գէորգեայ Արծրունեաց,

254

c
60

ՅԱՌԱՋԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ

Հարկաւոր համարեցաք տալ 'ի սկիզբն Մատենիս նախագրական ծանօթուիս ինչ համառօտ և դիւրիմաց 'ի վր̄ մայրաքաղաքին Եդեսիոյ, և 'ի վր̄ Օսրըեր-գութեան նորա՝ յօրինելոյ 'ի սրբոյ Հօրէն մերմէ 'ի Ներսիսէ Շնորհալւոյ.

Եդեսիա զետեղեալ 'ի Միջագետս, յո̄ 'ի մէջ գետոցն Եփրատայ և Տիգրիսի, համարի 'ի գլխոց՝ որ̄ մին 'ի հնագոյն և 'ի հռչակաւոր քաղաքացն Ասորւոյ. և էր սա 'ի սկզբանն՝ ը̄ իշխանութ̄ Ասորեստանեայց. ապա Պարսից. և հուսկ յետոյ այլոց տէրութեց, որ̄ տեսցուք զկնի. Սմանք մեկնիչք ս̄ Գրոց կարծեն՝ թէ իցէ երկիրս այս Ուր. կամ Ուրհէփ քաղաքն՝ զոր յիշէ Մովսէս 'ի գիրս Ծննդոց (1). Միքայէլ Կաթուղիկոսն Ասորւոց՝ որ ծաղկէր 'ի Ժ̄Բ̄ դարուն՝ վկայէ, թէ քաղաքս այս շինեալ եղև

'ի

(1) Գլուխ. Ժ. համար. 10.

ղէ՛ Սեբերոսկեայ (1)։ Ստրաբոն Յոյն աշխար-հագիր՝ որ մատենագրեաց յաւուրս Օ-գոստեայ Կայսեր՝ տայ նմա զանուանսն՝ Եդեսիա, Անտիոքէ, եւ Յերապօլիս՝ այն է Մաբ-բուղն կոչէ (2)։ Պլինիոս բնախօս եւ աշ-խարհագիր Հռովմայեցի՝ ծաղկեալ 'ի մէջ Ա դարուն Քրիստոսի՝ ասէ թէ նոյն քա-ղաք կոչէր յառաջն՝ Եդեսիա, եւ Անտիոքիա։ եւ թէ 'ի ժամանակս իւր՝ անուանէր Կալ-լիռոէ (3)։ Պտղոմէոս Կղոդէոս Եգիպտացի գրէ զնոյն տեղի՝ Բառրէ (4)։ Արաբացի հեղինակք տան նմա զանունն՝ Օրֆա կամ Օրհա. եւ երբեմն Ռոհա կամ Ուռհա, որ սխալ է։ Արդի հնախօսք Եւրոպացւոց յիշատակեն զայն ձայնիւք՝ Ուռհա, Ուռհէա, Ուռհէ, Օրֆա, Եդեսիա, Անթիոքիա, եւն (5)։ Ոմանք 'ի նոցանէ կարծեն նաեւ թէ իցէ Ուր կամ Ուռ քաղաքն Քաղդէացւոց՝

յէ-

---

(1) Յընդհանուր Աշխարհագրութեան իւր ժամանակա-գրոցն, յետագծեր 'ի Թարգմանութեան Գերմանացւոց փարիզոյ. Աշխարհագրութ, 6։ (2) Գիրք. ԺԶ. յօդ-ուած. 21։ (3) Գիրք. Ե. Գլուխ. 24։ (4) Գիրք. Ե. գլուխ. 4։ (5) Տեղեկ. հատ. Է.

'յիշատակեալ յԱստուածաշունչ գիրս (1). Այլ մատենագիրք Հայոց կոչեն առհա-սարակ՝ Ուռհա կամ Եդեսիա (2).

Յայսքան տարբերութեանց այլաւայլեալ անուանց ընծայելոց քաղաքիս՝ երևի թէ 'ի ժամանակս Ասորեստանեայց տէրութեան կոչէր գուցէ նոյն քաղաք՝ Արեք. այլ մինչ մեծն Սելևկիոս, մին 'ի յաջորդացն մեծին Աղեքսանդրի տիրապետեաց այնմ աշխարհի իբր 310 ամօք յառաջ քան զՔրիստոս, արար 'ի նմին քաղաքի զբազում շինութիւնս, և ետ նմա զանուն միոյն 'ի դստերաց իւրոց՝ որ կոչէր՝ Եդեսիա (3). Անտիոքոս Գ. նոյնպէս մականուանեալ՝ Մեծ, և թագաւոր Սե-լևկիացւոց կամ Ասիացւոց՝ յաւել 'ի նոյն քաղաք՝ զայլ նորանոր շինուածս յամին 215 նախ քան զՔրիստոս, և կոչեաց յանուն իւր՝ Ան-տիոք. Ապա Վաղարշակ Ա. Թագաւոր Հա-

յոց

(1) Գիրք Ծննդ. ըստ Եբրայական Բնագրին. Գլ. 11. համար. 31. (2) Խորենացի. Գիրք Բ. գլ. 9. (3) Մխ. Վրդ. Աղուրէ. 'ի նոյն Մատեան յետա-գիր. Թղթահամար. 28. Տանձիւ. հին Աշխարհագր. համար. Է.

յոց՝ տիրապետեալ այնմ ձի՝ կարգեաց Նախարար յԱնդրեսիա զերեւելի ոմն տոհմակից իւր անուանեալ՝ Սա կամ Սահէ, որ եւ ես շքեղացուցեալ զայն քաղաք՝ կոչեաց 'ի սեփական անուն իւր՝ Սրհայ կամ Սահէ (1)։ Աբգար Թագաւոր Հայոց հաճեցեալ է վայելուչ դիրք քաղաքիս, ընդ առողջութի օդոյ, եւ է արգաւանդութիւն տեղւոյն՝ փոխեաց անդ զաթոռ արքայութե իւրոյ, մեծացոյց զքաղաքն եւ շրջապատեաց լայնաշէն պարսպօք 'ի 16 ամին Քրի (2)։ 'Ի 75 նոյն Թուականին Երուանդ Բ. Թագաւոր Հայոց ետ զնահանգն Միջագետաց կամ Եդեսիոյ Ասպասխանոսի Կայսեր. էառ փոխանակ այնր զԹագաւորութիւն վերին Հայոց, եւ յայնմ հետէ՝ Եդեսիա եղեւ քաղաք Հռովմայեցւոց, եւ յորում հաստատեցին սոքա յայնժամ զԱնձատուն տէրութեան, զԴիւան արքունի, զԴրատուն

եւ

---

(1) Միք. Վրդ. Չամչեան. Պատմ. Հայ. Հատ. Ա. երես. 115. (2) Ժամանակագրութիւն Սամուէլի Անեցւոյ. Տպեալ 'ի Վաղարշապատ Տպ. յամ. Քրիստոսի. 16.

և զդպրոցս Ասորի, Յոյն և այլ լեզուաց (1). Ի սոյն ժամանակէ մինչ ՚ի 1098 Թուին Քրի՝ Աղեքսանդրիա իբր ը̄ երկու դարս՝ մնաց ՚ի ձեռս Հռովմայեցւոց. ապա էանց առ Յոյնս. մերթ ը̄ մերթ տիրեցին նմա նաև Արաբացիք, Մարք, և Պարսիկք. Ա. ԺԼ ՚ի 1099 Թուին Խաչակիր զօրք (2) Եւրոպաց-ւոց եկեալ յԱրևելս՝ կալան զայն հանդերձ գաւառաւ իւրով, պայծառացուցին զքա-ղաքն ազգի ազգի բարեկարգութ̄ք. բայց ոչ կարացին ունել զայն յերկար ժամանակ. Զի յամին 1144 Զանգի Ամիրայն Արաբացւոց՝ որ տիրէր քաղաքին Ներիոյ կամ Հալպայ, եկեալ յանկարծակի, և պա-շարեալ բազում զօրօք, և ամսօրեայ ժա-մանակաւ՝ էառ զքաղաքն՝ բուռն յարձակ-մամբ. և ըստ վկայելոյ Սամուէլի Անեց-ւոյ՝ մատնեաց ՚ի բերան սրոյ զ30000 արս, տառապեցոյց գերութեամբ զ13000 անձինս

՚ի

---

(1) Խոր. Գիրք. Բ̄. գլ. 35. (2) Մատթէոս Ուռ-հայեցի անուանեալ Հռոմ, ՚ի յիշատակէր Պապ. Ուր-բանոս՝ որ էր յԱհրիանէ Պրուսս. Փար. Թղթա-համար. 227. եր.

'ի քրիստոնէից, և կործանեաց զմեծ մասն
եկեղեցեաց և հոյակապ շինուածոց նորա։
Ապիրատ պատանեակն Շահանեան՝ Եղ-
բօրորդի Շնորհալւոյն՝ էր անդ յԱդեսիա
'ի ժամանակի պաշարմանն. այլ հրաշիւք իմն
ելեալ անտի՝ եկն փութով առ ազգա-
կանս իւր, և պատմեաց նոցա զաղէտալի
անցսն քաղաքին։ Յետ ժամանակի ինչ 'ի
խնդրոյ նորա՝ արար Շնորհալին զվերջա-
բանն Ողբերգութեան զայս (զոր տպագրեմք), 'ի
դիմաց Ադեսիոյ՝ և 'ի վերայ ատամանն իւ-
րոյ 'ի նոյն Սիրայէ. նաև 'ի վերայ բազմա-
տխուր անցուածոցն՝ որ զարհուրեցուցին
ոչ միայն զքրիստոնեայս Ասիոյ, այլև զԵւ-
րոպացի ազգսն՝ որ դուն գործէին յայն-
ժամ ազատել զԱրևելեայս 'ի դառն ծա-
ռայութենէ Արաբացւոց։

'Ի թուին 1236, քաղաքս այս անկաւ
'ի ձեռս Խաթարաց (1). ապա մասնաւոր
Իշխանք Սարաց, և Արաբացւոց տիրեցին
երկրին փոխաբերաբար՝ մարտնչելով միշտ
ընդ

(1) Ստեփաննոս Օրբէլեան. Պատմութիւն
Սիւնեաց. Ընդհամար. 32.

քեղ մխիթարանս ։ Ի վերջ ամենից՝ գրաւեալ եղև սոյն քաղաք 'ի տէրութենէ Օսմանցւոց. և ընդ իշխանութեամբ նոցա մնայ մինչև ցայժմ (1)։ Յայս ամ կառավարական փոփոխութիւնս՝ քաղաքական վիճակ Եդեսիոյ ոչ երբէք եղև այնքան յոյժ եղկելի քան 'ի ժամանակս տիրապետութեան Զանգի Ամիրայէն, որոյ մեծութիւն աղետիցն ետ տեղի երևելի Բանաստեղծին մերոյ յօրինել զվերոյիշեալ Տաղերգութիւն իւր ողբերգական . զորմէ պատշաճ է մեզ տալ սաստ զդոյզն ինչ տեղեկութի.

Բանաստեղծութիւնս այս եղերերգական՝ է մին 'ի գերապանծ գրուածոց Շնորհալւոյն ։ Իսկ արուեստն ոտանաւոր քերթողութեանն՝ շարագրութիւն այս գեր 'ի վերոյ երևի մեզ. քան զբանահիւսութիւնն Յիսուս որդի անուանեալ գրոցն ։ Զի սա է բանաստեղծական վիպասանութիւն ինչ 'ի վեր նախաձառեալ նիւթոյն՝ պարունակելոց յԱստուածաշունչ տառսն . այլ Ողբն՝ զոր տպա-

---

(1) Տ. Պատմ. Մ. Չամչեան. [illegible] [illegible]. երես, 329.

տպագրեմք՝ է տաղերգութիւն բանաստեղծական և ստեղծաբանական միանգամայն։

Կամելով մեր 'ի լոյս ընծայել տպագրութեամբ՝ բաղդատեցաք զայն ը̅ հինգ զանազան օրինակս ձեռագիր . և զտարբերութիւն գտեալ 'ի մէջ նոցա՝ ծանուցաք 'ի ստորև իւրաքանչիւր թղթահամարի տըպագրելոյս յաւելլով անդ մերթ ը̅ մերթ և զկարևոր բառս ինչ ծանօթարար . 'Ի հինգ օրինակացն համեմատելոց՝ երեքն էին ընտրելագոյն ը̅ ուղղագրութեանն, և երկուքն բազմիցս վրիպագիր։ Առաջինն զաղափարեալ բոլոր գրով՝ էր ստացուած պատուական ժամասաց Տիրացու Յովսէփայ Նիկողայոսեան Սանահնեցւոյ։ Երկրորդն օրինակեալ նոտր գրով՝ էր յարգելի Տիրացու Յարութեան Գէորգեան Մարտիրոսեանց։ Երրորդն նոյնպէս շղագիր բերեալ ընդ մեզ 'ի Փարիզոյ՝ էր աւելի ուղղագիր քան զայլս։ Չորրորդն և հինգերորդն էին սխալագիր 'ի բազում տեղիս։ Բայց այսու ամ̃իւ սք̃, մանաւանդ և նախակարգեալ երկու գաղափարքն օժանդակ եղեն մեզ յոյժ 'ի բաղդատութեան բանից գրուածոյս։

Յո

Յոմանս գաղափարս կարգեալ կայր Թիւ տանց Հայ Թուագրովք, և մեք ևս պահեցաք զնոյն կարգ 'ի սկզբանէ մինչ 'ի վերջն. այլ յաւելաք դնելով զԹանշան 'ի կիսահատուածս իւրաքանչիւր տողի, շաղանշանս՝ յոմանս բառս՝ ուր հակաւոր երևէր, և զտառն ը 'ի յայլ տեղիս՝ ուր պատշաճ էր երկայնել զվանկս.

Պատրաստեալ ունէաք և զայլ նիւթս 'ի մեծ ողբերգական Ստանաւորացս, 'ի մեծ գովանի վարուց Սրբոյ Հօր մերոյ Ներսիսի Շնորհալւոյ, և 'ի մեծ այլոց գրաւոր արդեանց նորա. այլ պատշաճ համարեցաք չերկարել աստ զընդարձակութիւն նախագրանս բանիցս, Թողլով զայնս 'ի լոյս ածել յայլ ում տեղւոջ և ժամանակի, նուիրելով առ այժմս 'ի վայելումն սիրելեաց Ազգին զդուզնաքեայ աշխատութիւնս մեր ըստ քերթողական շարագրածս հուչկաւոր Բանաստեղծին մերոյ. առնելով զսոյն 'ի փառս Արարչին և 'ի պարծանս բարեշնորհ Դիտապետաց և Նպաստաւորաց Ազգին 'ի յառաջադիմութիւն և 'ի ծաւալումն ուսմանց և բարեսերմութեանց 'ի բանաւոր անդաստան մանկանցս Հայոց.

ՈՂԲ ԵԴԵՍԻՈՅ

Երգ (1) Տեառն Ներսիսի,
Սրբազան Եպիսկոպոսի.
Եղբօր Տեառն Գրիգորի,
Հայոց Կաթողիկոսի.
Ի ձայն բանաստեղծական,
Տաղի (2) չափեալ Հոմերական.
Խօսեալ բանի՝ ողբերգական,
Վասն Եդեսիոյ մեծի ամրան.
Ի թուականին հինգ հարիւր,
Եւ իննսուն չորս երեքի.
Քսան եւ երեք դեկտեմբերի,
Ի յերրորդ ժամ (3) օր շաբաթի.

(4) Ողբացէ՛ք՝ Եկեղեցիք,
Հարսունք վերին՝ առագաստի.
Քո՛յրք և եղբա՛րք՝ իմ սիրելիք, (5)
Որք յԸնդհանուր՝ կողմն աշխարհի.

Քա՜

---

(1) Քառն՝ Երգ, պատմուած յերկու օր. (2) Ոմանք՝ տողիւ. (3) Յօր. մի՝ ժամու. (4) Ի նոյն գաղ. Երգ՝ ողբացէք. (5) Յօր. էջ՝ հարք և եղբարք և սիրելիք. յայլ էջ՝ քոյրք և եղբայրք. եւն.

Քաղաքք և գիւղք՝ առ հասարակ,
ազգք և ազինք՝ որ էք յերկրի.
Հաւատացեալ ըք Քրիստոսի,
և երկրպագուք՝ Նորին խաչի.
Նախ առաջին՝ ձեզ բարբառիմ,
արփիափայլ՝ և հրաշալի.
Զորեքկերպից ըն նըմանեալ,
յերկրի աթոռք՝ երկնաւորի.
(1) Որ էք բղխումն՝ Աստուածային,
՚ի յաղբերէն՝ ադինային.
Յորս առ ՚ի ձէնջ՝ քառավըտակ,
յորդահոսան՝ գետք հոլովին.
Արբուցանել՝ ըզտիեզերս,
աւետաբեր՝ բըղխմամբ բանին.
Առ որս խօսիմ՝ աղերսալի,
դուք լըսեցէք՝ լալոյս ձայնի.
Ճ. Երուսաղէմ՝ քաղաք մեծի,
Թագաւորին՝ երկնաւորի.
Ուստի օրէնք՝ և մարգարէք,
աղբերաբար՝ բըղխեալ յերկրի.
Յորմէ Որդին՝ Հօր միածին,

ԼՅ

(1) ՚Ի գաղափար էին՝ երեք. յայլում՝ որ եկ.
(2) Յօրինակի՝ առ ձեզ. և յայլ էջս՝ առ ինչ.

լոյս ծագեցաւ՝ անճառելին.
Որ ինձ գըրեաց՝ երանութիւն,
յառաջագոյն՝ քան ամենի.
Քանզի նախկին՝ հաւատացի,
ԶՈրդի ընդ Հօր՝ դաւանեցի.
Որում թէ ոչ՝ յանդըգնէի,
զիս վեհագոյն՝ քեզ առնէի.
՚Ի քեզ սպանին՝ զՏէրն՝ ՚ի խաչին, (1);
ես ՚ի հեռուստ՝ երկըրպագի.
Թէպէտ և այժմ՝ եմ ՚ի հողի, (2)
երկիրպագեմ՝ նորին Խաչի.
Բայց լո՛ւր և դու՝ (3) ո՛վ սիրելի,
տարագրելոյս՝ աղաղակի.
Լե՛ր մխիթար՝ ցաւակցելի,
և ցո՛յց ինձ դեմ՝ բեկեալ սըրտի.
Է. Ո՛վ դու Հռոմ՝ մայր քաղաքաց, (4)
գերապայծառ՝ և պատուելի.
Մեծին աթոռ ըդ Պետրոսի,
Առաքելոց՝ գըլխաւորի.
Եկեղեցիքդ՝ (5) անշարժելի,

՚Ի

---

(1) Յոր. Ժ՝ ՚ի փայտի. (2) Յոր. ԻԶ՝ ՚ի մի հողի. (3) ՚Ի նոյնն՝ լըսեա. (4) ՚Ի Քաղաքաց Էջ՝ մայրքդ. (5) ՚Ի Քաղաքաց Էջ՝ եկեղեցիդ.

՚ի Կեփայեան՝ շինեալ վիմի·
Դրանց դըժոխոց՝ անյաղթելի,
և կ°նիք երկնից ըն բացողի·(1)
Որթ վայելուչ՝ բազմաստեղեան,(2)
և Հաստարմատ՝ տունկ Պօղոսի·
Ոռոգելով՝ արեամբ նորին,
որպէս դըրախտն՝ որ յԵդենի·
Մասին հասեալ ընդ Ղուկայի,
աստուածային՝ մատենագրի·
Ո՛հ առ քեզ՝ բանըս խօսիմ,
միջակ և աթոռ ընդ Մատթէի·(3)
Լո՛ւր ՚ի հեռուստ՝ իմոյս ձայնի,
Լե՛ր ողբակից՝ ինձ յայս վայրի·
Լալ (4) ընդ լացողս՝ որպէս ասի,
ըստ գրեցելումն՝ առ քեզ բանի·
Է· Զեռըն մատո՝ վաղվաղակի,
ինձ կապելոյս՝ ՚ի տան բանտի·
Ու ըզվըրէժս՝ անմերելի,
՚ի թըշնամւոյն՝ զիս գերողի·
Ու քեզ են բանք՝ իմ սիրելի,(5)

ով

---

(1) Յօրինակ. Տ՝ բարձողի։ (2) Յօր. Տ՝ բազմաստեղի։ (3) Յօրինակ օր. Թադէի։ (4) Յօր. Տ՝ լաց. (5) Յօր. էջ՝ իմ փարելի։

ծով դու քաղաք՝ յոյժ պանծալի.
Զոր Աստուածնդեայ՝ Թագաւորի,
շինեալ բնակիչըն՝ Նոյեայ.
Երկրորդ եղեալ՝ (1) Երուսաղէմ,
և նոր Հռովմ՝ զարմանալի.
Սիրեցելոյն՝ աշակերտի,
աթոռ գոլով՝ փոխադրելի.
Ժողովարան՝ սուրբ Սրկայից,
տուն և տեղի՝ մաքրափունից.
Կահոյք հըղօր՝ մեծ Նոքայի,
յերկրէ նըման՝ երկնաւորի.
Ուր ինձ և դու՝ խոնարհաբար,
ծնկըն մատո՝ լալոյս ձայնի,
Զի սեփական՝ ես քո էի,
մայրաքաղաք՝ քում վիճակի,
Ե․ Ի քէն շինեալ՝ յիս տաճարի,
անուանակից՝ (2) քոյդ խորանի.
Հանգոյն վերին ըն Սիոնի,
անհամեմատ՝ երկնաւորի. (3)
Բայց դու (4) Թողեր՝ զիս ամայի,

իբրև

---

(1) Յօրէնակն էնչ տնէ՝ եղեր. (2) Յամանն յօրէնակն տնէ՝ անուանակիր. (3) Յայլն՝ երկրաւորի. (4) Յօրէնակն էնչ՝ այժմ.

Իբրև ըղձու՝ աւերակի.
Կամ որպէս մարդ՝ անօգնական,
և 'ի մեռեալս՝ անյիշելի.
(1) Զոր պաղատիմ՝ զարթուցանել,
ըզզօրութիւնդ՝ անվանելի. (2)
Հատուցանել՝ բազմապատիկ,
ըզվրէժ 'ի ծոց՝ իմոյ նեղչի.
Ահա գոչեմ՝ առ դրունըս քո,
մայրաքաղաքդ՝ Եգիպտոսի.
Աղէքսանդրոսդ՝ յոյժ ցանկալի,
անուանակիր՝ քում շինողի.
(3) Որ ես աթոռ՝ դու Մարկոսի,
մեծ աւետեաց՝ քարոզողի.
Որ և դրախտին՝ Աստուածայնոյ,
տունկ բանաւոր՝ 'ի քեզ տընկի.
Ծ. Արմաւենիք՝ ծաղկեալ 'ի տան,
Հոյլք արդարոց՝ Տեառն ընծայի.
Եւ որպէս մայրք՝ Լիբանանու,
են միանձունք՝ քում (4) նահանգի.
Հրեշտակերամք՝ (5) և խաչակիցք, (6)

և

---

(1) Յօր. մե՝ յոր. (2) Յօր. ինչ՝ անուանելի.
(3) 'Ի մեսմ՝ ոմ. (4) Յօր. մե՝ քոյդ. (5) Յօյ-
շոմ՝ Հրեշտակք երամք. (6) 'Ի մե. յօր. խաչկիրք

և անմարմնոց՝ նըմանք (1) յերկրի.
Հիմն և արմատ՝ (2) ուղղափառաց,
տարամերժեալ՝ հերձուածողաց.
(3) Ուխտին դումարք՝ Հայրապետաց,
որ առ 'ի քոյդ՝ նախագահէ.
Թէպէտ և չեն՝ այժմ 'ի միջի,
այլ լոկ երազ՝ են գիշերի.
Քանզի եղեր՝ և դու այրի,
կարծեմ նըման՝ ինձ ողբալի.
Երբեմն էաք՝ մեք ըղձալի,
բայց այժմ եղաք՝ յոյժ եղկելի.
(4) Որով հայցեմ՝ ով բաղձալի,
ողբակցելով՝ ինձ յայս վայրի.
Զի հաւասար՝ հանդունակի,
յանօրինաց՝ եղաք գերի:

Է. Որդ մըխիթար՝ այնմ աղէտի, (5)
մեզ երկոցունց՝ այս լինիցի.
Մաքուր մաղթանս՝ աղերսալի,
մատուցանել՝ Տեառն արարչի. (6)

Զի

---

(1) 'Ի գաղափարէ միում՝ երամք յերկրի։ (2) Յայլում՝ աւարտ։ (3) Յօրինակ մի՝ Լուսինն։ (4) 'Ի միում օրինակի՝ Որ և։ (5) Յօրինակ մի՝ աղտեղէ։ (6) 'Ի միում գաղափարէ՝ առաջի։

Ո՛չ բարկութիւնն՝ որ ըստ մեղաց,
՚ի քաղցրութիւն՝ փոխարկեսցի.
(1) ՚Ի տեսանել՝ ՚ի մեղ բարի,
և ՚ի թըշնամիս՝ լինել չարի. (2)
Ո՛չ սատանօր՝ հաճոյասցի,
և եթէ անդ՝ հատուցանի.
Բանիւ դատմամբ՝ ընդ քեզ կացեմ,
ով Անտիոք՝ քոյր սիրելի.
Առաքելոց՝ տուն և տեղի,
(3) Աւետարան ընդ Մատթէի.
Յորում անուն՝ ըսքանչելի,
նախ առաջին՝ ՚ի քեզ դընի.
Որ քրիստոնեայն՝ վերակոչի,
երկրըպագուք ըս (4) Քրիստոսի.
Ի՛մ մերձաւոր՝ և անձկալի,
յուրախութեան՝ ժամանակի.
Է. Ընդէ՞ր ըզհասեր՝ վաղվաղակի,
ինձ ՚ի թիկունս՝ օգնականի.
Այլ թոյլ ետուր՝ վասն խեթի,
մատնիլ ՚ի ձեռս՝ անօրինի.

Արդ

---

(1) Յօր. Թ՝ է տեսանել. (2) Յօր. Թ՝ վայրի. (3) Յօր. Թ՝ յաւետարանն. (4) ՚Ի Թուղթ Գաղա- տարէ՝ երկրպագուս. յայլ՝ երկրպագուացս.

Արդ լո՛ւր իմոյս՝ դառըն ձայնի,
և լե՛ր կըցորդ՝ այրման սըրտի.
Լա՛ց ընդ լալիս՝ յամենայնի,
(1) վասն իմ իջո՛՝ ջուր վըտակի.
Արդ՝ (2) 'ի ստորին՝ կողմն° աշխարհէ,
զոր խօսեցայք ըս շատասցի.
Բայց բանըս մեր՝ փոփոխեսցի,
յերս արևու՝ վերադարձցի.
Առ մեծըն Հայք՝ տուն (3) Թորգոմի,
յազգ և ծընունդ ըն Յաբեթի.
Անդ՝ ուր (4) աթոռ՝ Պարթևազանց,
թագաւորացն՝ Արշակունի.
Յորում էի՝ 'ի սահմանի,
յառաջագոյն՝ որպէս ասի.
'Ի յԱբգարէ՝ թագաւորէ,
նոցունց շինեալ՝ ես լինէի.
Է. Նաև նըման՝ գող վիճակի,
առաքելոյն՝ Թադէոսի.
Յորմէ բըղխեալ՝ ծաղիկ բարի,

և

---

(1) 'Ի հաղափարի միւսում՝ վասն միջոյ. (2) 'Ի միւսում օրինակի՝ 'ի ստրին: (3) Յօրինակի միւսում ե-դեալ էր՝ տան: (4) Յօր. մի՝ ընդ որ. և յայլում անդ որ.

(1) Եւ շառաւիղ՝ դաւաղանի.
Գրիգորիոս՝ Պարթեւազն,
լուսաւորիչ՝ այնմ աշխարհի.
Խոստովանող ըն Քրիստոսի,
և մարտիրոս ըն կենդանի.
Նու արդ առ քեզ՝ բանիւ բերեմ,
Հայաստանեայց՝ Եկեղեցի.
(2) Յորում կաթեայ՝ շողն երկնային,
մկ·ողըն հալեաց՝ (3) Հիւսիսային.
Նոյն անըստուեր՝ ծաւալեցաւ,
և՝ ճառագայթ՝ անճառելի.
Սաստիկ եհար՝ ուռամբըն ոսկի,
ձայնք հնչեցին՝ յոտորինս երկրի.
(4) Նոյն հրեշտակաց ըն բազմութիւն,
յերկնից հեղան՝ ըստ հեղեղի.
Նու մարդկային՝ ազգ երկրածին,
վերասլացան՝ յեթերն երկնի:
Է· Որ անապատն՝ էիր վայրի,
(5) եղեր նըման՝ վերթեթեալ ծաղկի.'

Նու

---

(1) Յերկինս օրհնեալ՝ 'ի շառաւիղ: (2) Յօրհ-
նեալ մէ՝ առ որ: (3) 'Ի մեամ օրհնալէ՝ զՀիւսիս-
սին. (4) 'Ի Գաղափարէ մեամ՝ ընդ.ն յայտնամ՝
արդ. (5) Յօր. մէ՝ և էիր.

Եւ կուսական՝ արեամբ ներկեալ,
պայծառացար՝ 'ի դոյն վարդի.
Որդիս ծընար՝ յաւազանի,
որ քան զաւազ՝ շատ է ծովի.
Դիեցուցեր՝ կաթն 'ի ըստենէ,
Ծնուցեր արեամբ ըն կենդանի.
Պաստառարակ՝ մանկանց քարի,
տալով զօրէնս ըն Մովսիսի.
Եւ կերակուր՝ կատարելոց,
զԱւետարան ըն (1) կենդանի.
Յայնժամ էիր՝ երանելի,
այսու ընաւից՝ դու ցանկալի.
Երկնաւորաց՝ և երկրայնոց,
և կենդանեաց՝ բոլոր սեռի.
Բայց հարցանեմ՝ ո՛վ քաղձալի,
քանզի խնդրեմ՝ պատասխանի.
Այժմ արդ ո՛ւր է՝ թագ քո զարդի,
և կամ պըսակ ըն հրաշալի.
Ճ. Ո՛ւր (2) զարդարանք ըն դըշխոյի,
հարսին որդւոյ՝ Թագաւորի.
Ո՛ւր պաճուճանք՝ հարսնարանի,

կամ

---

(1) Յերկ— օրէնաց՝ Քրիստոսի. (2) յօժանդ՝ զարդարէն.

կամ ոսկեհուռ՝ վերջաւորի·
(1) Ո՛ր չէ փեսայն՝ 'ի խորանի,
կամ փեսաւէրքն՝ 'ի Տաճարի·
Ո՛ւր են մանկունքն առագաստի,
զի ոչ հընչեն՝ (2) զերգըս Նուաթի·
Օ՛րհնորդ լըռեալ՝ ոչ հարկանեն,
զփողըն հնչող՝ (3) Տարսոնացի·
Ո՛ւր (4) պարարակ եզնամոլին,
զխարդ 'ի քեզ՝ ոչ զենանին·
Կամ մատռուակք ըն բաժակին,]
զի ոչ բաշխեն՝ զանոյշ գինին·
Ո՛ւր բարեկամք՝ զուարճակից, (5)
ընդ գիւտ որդւոյ՝ անառակին·
Կամ (6) տարածեալ՝ գիրկ հայրենի,
առ 'ի համբոյր՝ մեղաւորի·
Ո՛ւր քաղցրաձայն՝ երաժըշտի,
կամ գեղգեղումն՝ եղանակի·

Ո՛ւր

---

(1) 'Ի մատ֊ն օրհնութե՝ Ո՛ւր է․ (2) Յօր․ մե՝ զքնարն․ (3) Յօր․ մե՝ հնչեն․ (4) Յօր․ մե՝ պարարական եզամոլին․ և յայլում օրհնութե՝ զեզն ամոլին․ (5) Յերկու տպագրեալ օրհնութիւս գտնի՝ զուարճակցին․ և 'ի մատ֊ն օրհնութե՝ զուարճակցին․ (6) Յօր․ մե՝ տարածել․

ԾԶ. Ո՛ւր ընթերցողք ըն սուրբ Տառի, (1)
կամ վարդապետք՝ 'ի հանդիսի.
Ո՛ւր է աթոռ՝ Հայրապետի,
կամ քահանայք՝ 'ի սուրբ բեմի.
Ո՛ւր (2) սարկաւագք՝ 'ի ըսպասու,
կամ պաշտօնեայք՝ պատարագի.
Ո՛ւր են լռնկոյն՝ 'ի քեզ բուրմունք,
աներևոյթ՝ և երևելի.
Կամ ժողովոց ըն գումարման, (3)
յաւուր տօնից ըն տէրունի.
(4) Ո՛րդ՝ ո՛ւր գահոյք՝՝ Թագաւորի,
Վաղարշապատ՝ քոյ քաղաքի.
Կա՛մ նախարարք ըն արքայի,
Արարատեան ըդ գաւառի.
Ո՛ւր են իշխանք՝ որք առաջին,
կամ զինակիրք՝ որք են վերջին.
Ո՛ւր զօրականքն՝ յասպարիզի,
կամ լէգէոնքն՝ 'ի ձիակատի.
Ո՛ւր մեծամեծքն՝ 'ի բազմոցի,
կամ

---

(1) Յոր. Ժ՝ գրլին: (2) Յոր. Ժ՝ սուրբ խոր-
հուրդն 'ի սպասու. և յայլում՝ 'ի սպասս.
(3) Յերկու գաղափարս՝ գումրման: (4) Յեր-
կոս օր. ո՛ւր են.

կամ մուր սեղանն՝ ամենայնի.
ձէ. Ո՛ւր են ագատքն՝ 'ի տաճարէ,
կամ Տեառն որդիքն՝ 'ի ծաղկոցէ.
Ահա՛ բարձաւ՝ այս վաղագոյն,
յորժ (1) հեռացաւ՝ որ չերևէր.
Անուրջք և երազք՝ էին յայտնի,
արդ (2) ծածկեցաւ՝ 'ի վարդենի.
Այլ փոխանակ՝ այսր ամենի,
յորժ հակառակ ըն տեսանի.
Քանզի (3) Նըստիս՝ որք և այրի,
տըխուր դիմօք՝ զերթ 'ի սըգի.
Սյան որոյ զքեզ՝ իսկ (4) կոչեցէ,
ընկիլ մգակից՝ ինձ յայս վայրի.
Քանզի նըման՝ քոյդ ցուցանի,
իմոյս նորոգ եղեալ չարի.
Արդ ուսուցեմ՝ ով սիրելի,
և զիմս ողբալ՝ ըստ արժանի.
Իբրև հըմուտ՝ լալեաց բանի,
և քաջ տեղեակ՝ այլման սըրտի.

Բայց

(1) Յերկնա օրէնակս՝ հեռաւոր մի երևի. (2) 'Ի ձեռն գաղափարի գրի՝ ծածկեցաւ 'ի վարդընձնին և յայլամ 'ի զարթմանն. (3) Յօրծ՝ նստելն. (4) 'Ի ձեռն օր. յիշեցի.

Բայց և ըզքեզ՝ (1) յայս հրաւիրեմ,
արևելեան քաղաքդ Ն:ր·
Ջղ·(2) Կցո՛րդ լեր դու՝ իմոյս ձայնի,
և սփոփիչ՝ տարակուսի·
Զանզի երբեմն և դու էիր,
վայելչական՝ հարսն 'ի քօղի·
Մերձաւորաց՝ յոյժ ցանկալի,
հեռաւորաց՝ փափագելի·
Շինեալ եղեր՝ տուն արքունի,
ընտրեալ նահանգ ըզ Շահայի·
Թագաւորաց՝ Բագրատունի,
որ 'ի ցեղէն՝ Իսրայէլի·
Յազգէն սերեալ՝ մեծին Դաւթի,
Աստուածահօր՝ մարգարէի·
Գեղեցկանուն՝ զարմանալի,
որ երրակի՝ (3) տառիւ բերի·
(4) Յերրորդութեան ըն խորհրդի,
որ միշտ 'ի քէն՝ երկրպագի·
Յորում էիր՝ ժամանակի·

բերկ-

---

(1) 'Ի միում գաղափարի՝ սատ. (2) Յօրինակէ միում՝ կցորդ լինել իմոյս ձայնի. և յայլում կցորդ իմոյս. ևս. (3) Յօր. միում՝ տառիւ. և յայլում՝ տառով. (4) Յամենն Երրորդութեն.

քերկրեալ ուրախ՝ և ցընծալի.
Որպէս զայգի՝ ողկուզալի,
կամ ձիթենի՝ պտղով ՚ի լի.
Ծ̄բ. Մանկունք քոյ՝ զուարճալի,
Նըման նորոգ՝ բուրաստանի.
Դստերք քոյ՝ պաճուճալի,
յերգ և ՚ի քընար՝ միշտ ՚ի խաղի.
Իսկ թագաւորք՝ քոյ պանծալի, (1)
Նստեալ յաթոռ՝ թագ ՚ի գըլխի.
Եւ զօրականքն՝ (2) աստի և անտի,
կալով ՚ի սպաս՝ իւր հրամանի.
Նաև որդիք ըն Սիովնի;
Նըման դասուց ըն հրեղինի.
Յարմարապէս՝ յօրինուածով,
կաթուղիկէ՝ եկեղեցի.
Ուն՝ որ հանգոյն (3)՝ և հաւասար,
վերնակառոյց ըն խորանի.
Հայրապետք՝ և եպիսկոպոսք,
և քահանայք՝ այլք ըստ կարգի.
Իւրաքանչիւր՝ յիւրում դասի,

պատ

(1) ՚Ի միւս ձեռագրի եդեալ էր՝ ցանկալի.
(2) Յօր. մ՝ աստիւ. (3) ՚Ի ձեռագրի միւս՝ հանգէտ.

սպաշտաճաւոր՝ յայն տաճարի.
Զոր թէ տես՝ (1) հարկ լինիցի,
(2) է դժուարին՝ և երկարելի:
ձճ. Եւ անօգուտ՝ այժմոյս բերէ,
յորոց է ոչ՝ մի 'ի միջի.
Քանզի անցին՝ ըստ երազի,
որպէս ծաղիկ՝ ամառային.
(3) Եւ յորդութիւն՝ յորդ վտակի,
գարնանաբեր հեղեղատի.
Յամ (4) շուռուցեալ՝ պղպջաճակի,
որ Է լինիլ ըն պատառի.
Սուրն անողորմ՝ անօրինի,
որ մեր արեանս՝ է 'ի սովի.
(5) Որ չէ յագեալ՝ և ոչ յագի,
մինչև 'ի գալ՝ կատարածի.
(6) Նոյն նա եհաս՝ (7) ուրեմն 'ի քեզ,
որպէս յիս յայս՝ ժամանակի.

Հըն֊

---

(1) Յերկրորդ օր. Հարկ լինի: (2) Յօր. մ՝ և դժուար: (3) 'Ի փող. մ. զյորդութիւն. յայլս զյորդեալ: (4) Յօր. մ՝ շռա֊ռուցեալ: (5) Յօր. մ՝ որ է. եւ: (6) 'Ի ... ոմ օրինակի՝ սոյն նա: (7) Յօրինակի միոմ ըրեմն:

Փընձեաց զօրայն՝ (1) յանդաստանէ,
կանաչաւոր՝ 'ի հասակի.
Զայգին խըլեաց՝ արմատաքի,
Մերկեաց յոստոյն՝ ըղձիթենի.
Ահեղ զարիւն՝ Սըրբոց յերկրի,(2)
Հոսեաց նըման՝ ջըրոց գետի.
Ճչ. Սըրար (3) դիակն՝ անթուելի,
անթաղ մնացեալ՝ գէշ գազանի.
Քահանայից ըն Քրիստոսի, (4)
արեամբ ներկեալ՝ զեկեղեցի.
Սարկաւագաց՝ քրիստոնէի, (5)
մարմինքն անկեալ՝ մէջ փողոցի.
Եւ այլ բազումք՝ որ ոչ թուի,
և է ասելն՝ անկարելի.
Որ քեզ հասին՝ յայնըմ վայրի,
բոլոր ամէն՝ մասունք բարի.
(6) Եւ արարին՝ ըղքեզ գերի,
քան ըզՍաղիմ՝ այլ աւելի.

Սան

---

(1) Յօրինակ մի՝ անդաստանի։ (2) Յօրինակ մի՝ երկրի։ (3) Ի գաղափարս ինչ՝ զդիտակութեան։ (4) Յեր. որ. քրիստոնէի։ (5) Յեր. որ. պաշտօնէից։ (6) Յերբեմն օրինակս դաշնային երկնային տողջ։

Վասն այսորիկ՝ (1) ո՞վ եղկելի,
որ ես ներհուն՝ այս ամենի.
(2) 'Ի քոյն յայնժամ՝ խիստ աղետի, (3)
ծանի՛ր և զիմս՝ ողորմելի.
Եւ որպէս (4) փորձ՝ տարակուսի,
լե՛ր տրտմակից՝ ինձ յայս վայրի.
(5) Քանզի նըման՝ յոյժ տեսանի,
իմըս (6) քոյին՝ հասեալ չարի.
ճհ. Արդ՝ ժողովեմ՝ զդըստերըս քո,
վասն իմ 'ի լաց՝ նիստ ու 'ի սըգի.
Կոչեմ ձայնիւ՝ կականելի,
շարժեմ 'ի յողբ՝ զամէն հոգի.
Օ՛ի զովացումն՝ այրման սրտի,
ո՛չ է այլ ինչ՝ քան այս լինի.
Բայց իմ աղէտ ըս ցաւալի,
ո՛չ փոքրագոյն՝ դեղով բուժի.
Եւ ո՛չ միով՝ տեղեաւ փակի,
կամ մասնաւոր՝ մարդկամբ ծփովի.

Ա. ՄԼ

---

(1) 'Ի ձեռն օք. յոյժ անձկալի. (2) 'Ի ձեռն օրինակի՝ 'ի քինոյն ; (3) Յօր. ձ՝ աղտեղի. (4) 'Ի ձեռն օրինակի պատճառի հասա՝ փորձ. (5) Յանձանս տնի՝ քաջանման. (6) Յերկրո օ- րինակս՝ քոյոյն.

Այլ կարեկից՝ այսր աղէտի,
պարտ է կոչել՝ աղերսալի.
Ի չորեքծագեան՝ կողմ աշխարհի,
(1) ուր են հանուր՝ մարդկան որդիք.
Ի արեւելս՝ արեւմտիւք,
եւ ընդհարաւ՝ ընդ հիւսիսի.
Առ որ գոչեմ՝ ձայնիւ գուժի,
լալով խօսիմ՝ զայս ասելի.
Թ՛է ազգ ամէն՝ բանաւորի,
ժողովեցէք՝ 'ի մի վայրի.

Ծչ. Արք եւ կանա՛յք՝ հա՛րք եւ որդիք,
հա՛րսն եւ փեսայն՝ առագաստի.
Տղա՛յք, մա՛նկունք՝ ւ երիտասարդք,
Ծերք եւ ամէն՝ չափ հասակի.
Թա՛գաւորքդ՝ հանդերձ զօրօք,
պետք եւ իշխա՛նք՝ տեարք Տի.
Քա՛հանայապետք՝ տեսուչք հօտի,
կա՛րգեալ իշխա՛նք՝ յեկեղեցի.
Քա՛հանայքդ՝ սարկաւագօք,
եւ խումբ հանուրց՝ կղերիկոսի.
Վ՛անականքդ՝ յանապատի,
որք անմարմին՝ էք 'ի մարմնի.

Քոյրք

---

(1) 'Ի Գ. օր. որք ընդհանուր.

Հո՛յլք իմաստուն՝ սուրբ կուսանաց,
որք ցեղակից՝ էք քրովբէից.
Պսակք հանճարեղ՝ վարդապետաց,
և քաղցրաձայն՝ պաշտօնէից.
(1) Զօրս ողբակից՝ ինձ հրաւիրեմ,
որդւոց իմոց՝ կատարածի. (2)
Լացէք լացէք՝ բարձր ձայնիւ,
զիս ողբացէք՝ կողկողակի։
Ճղ. Եդեսիա՝ Ուրհայ քաղաք,
(3) որդեկորոյս՝ որք և այրի.
(4) Կանչեմ առ ձեզ՝ ձայն կանացի,
(5) կականալիր՝ և ողորմելի.
Քօղս ՚ի գըլխոյ՝ մերկանալով,
զիմ պատառեմ՝ (6) ծակոյթ զարդի.
Փետտեմ ըզվարս՝ իմ ցանկալի,
Խըզեմ ըզհերս՝ անխնայելի.
Բարամբ (7) ծեծեմ՝ կուրծըս սրտի,
բաղխեմ զերեսս՝ իմ յապտակի.

Սըս-

---

(1) ՚Ի միւսն գաղ. զձեզ ողբակից ինձ արարի։ (2) Յերկու օր. կատորածի։ (3) ՚Ի մ. օր. որ եւղ այժմուս։ (4) Յօր. մ՝ գոչեմ։ (5) ՚Ի գաղ. միւսն՝ լալական լեր։ (6) Յօր. մ՝ ծածուկ։ (7) ՚Ի միւսն օր. ծեծեմ.

Նըստիմ 'ի սուգ՝ 'ի տան մըթին, (1)
որպէս օրէն՝ սըգաւորի.
Եւ փոխանակ՝ որդան (2) զգեստի,
սև ըզգենում՝ գոյն տըխրալի.
Հեղում արտօսր՝ անչափելի,
յորդ և առատ՝ նըման գետի.
Ղանձի առակ՝ եղէ յերկրի,
տիեզերաց՝ նախատելի.
Եւ անցաւորք՝ ճանապարհի,
վա՜յ 'ի վերայ՝ ասեն վայի.
Տ. Օ՛ի ո՛չ ծածուկ՝ էի տեղի,
կամ 'ի յանկեան՝ ինչ թագըստի.
Այլ 'ի գետոյն՝ որ յԱդենի,
էի բաղձեալ (3) ես 'ի միջի.
'Ի յԵփրատայ՝ և Տիգրիսի,
որ միջագետ՝ անուանէի.
Արդ նախ ասեմ՝ զայն զոր կրեցի,
'ի ձեռանէ՝ Տեառն ըզքարի.
Այս զչարիմն՝ որ պատահեաց,
ինձ ըստ մեղաց՝ յանկարծակի.
Լուք հեզաքար՝ ասա մատուցէք,

զա-

(1) Յօրինակ ի՝ անմխիթար. (2) Յօր. էնչ՝ կարմիր. (3) Յօր. ի՝ բղձեալ.

զականջըս ձեր՝ իմոյս բանի․
(1) Ո՛ր ծանուցից՝ (2) փոքր՛ ՚ի շատէ,
ձեզ ըղձանգատօ՛ իմ ըստ կարգի․
(3) Ես մայր էի՝ բազմորդութեան,
անթիւ ծընայ՝ դուստր և որդի․
Որո՛ս մայրաբար՝ դիեցուցի,
յըստնանց իմոց՝ զկաթն արբուցի․
(4) Գեղեցկատիպ՝ յօրինեցի,
վայելչապէս զարդարեցի․
Ճ․ Զանգի երկիր՝ պարարտ էի,
(5) աղբիւր կաթին՝ յորդ բղխէի․
Ուետաբեր՝ նըման վայրի,
և այլ գերագոյն՝ որպէս (6) Թուէի․
Ջուր կենդանի՝ յինէն բղխէր,
զուարթ ծաղիկ՝ բոյս յօրինէր․
(7) Գետոց նըման՝ վըտակ հոսէր,

ըղ-

---

(1) Յոր․ Թ՝ պաշտօնէն երկրորդ տողէն ։ (2) ՚Ի Թռամ կողմերէ՝ ծանուցի ։ (3) Յոյժաւ դնէ՝ և մայրենի ։ (4) Յօրինակ Թ՝ գեղեցկապէս ։ (5) Յօրինակ Թ՝ յաղբեր ։ (6) Յօրինակ Թ՝ Թուի ։ (7) ՚Ի Թռամ օրինակի երկրորդ տողը այսպէս էին՝ Օթուրաստանս արբուցանէր, և զմարդիկ ուրախ առնէր․

ըղբուրաստանս՝ արբուցանէր. (1)
Ուղխն 'ի միջի՝ իմ ծածանէր, (2)
քաղցրիկ օդով ըն ծիծաղէր.
Զաղտեղութիւն՝ տըղմին մաքրէր,
ըզհրապարակս ըն զարդարէր.
(3) Իւաղմագունի՝ տունկ յօրինէր,
որպէս ըղդրախտին՝ որ յԷդեմ էր.
Սաղարթաբեր՝ ծառով ծաղկէր,
առատադոյն՝ պտղաւէտ էր.
Տերևախիտ՝ հեղիկ շարժէր,
հոտ անմահից՝ յիւրմէ բուրէր.
Նարդոս քըրքում՝ ինձ ընձիւղէր,
վարդ մանուշակ՝ վերաբերէր:
Ջէ. Նուաստուն՝ ցողն իջանէր,
ոսկենըման՝ ճաճանչ փայլէր.
Ընհամեմատ՝ յերկրի (4) նա էր,
պտղովք ամէն՝ զոր ընծայէր.
Զոր և ասել՝ ոչ ոք կարէր,
մի առ միոյ՝ թէ և կամէր.
Զի զանդաստանս՝ իմ (5) թէ գործէր,
որ

(1) Յօր. մ՝ ուր առնէր: (2) Յօր. մ՝ ծովա-նէր: (3 'Ի մի—ն օր. բաղմադիմի: (4) Յեր-կու օր. յերկրէ: (5) Յօր. մ՝ զոր:

որ երկրածին՝ (1) և սերմանէր.
Հարիւրաւոր՝ վաթսնաւոր,
կամ երեսուն՝ պտղաբերէր.
Տոհմականօք՝ զոր ընծայէր,
բազմաբեղուն՝ բարիս բերէր.
Յըշտեմարան ըս ժողովէր,
և այնու զորդիս՝ իմ կերակրէր.
Բայց թէ (2) ընդդիրս՝ իմ յանկաւոր,
որ պատմեցէ՝ պատշաճաւոր.
Կարծեմ թէ (3) չէ՝ նըմանաւոր,
այս քաղաքայցս՝ որ երկրաւոր.
Այն և արձակ՝ նըստեալ յաթոռ,
որպէս 'ի կառս ըս թագաւոր:
Մէ. Կամ թագուհի՝ յոյժ գեղաւոր,
(4) ոսկեզօտուն՝ և ճամկաւոր.
(5 փողփողելով՝ 'ի վերջաւոր.
պայծառագեղեստ՝ և (6) պըճնաւոր.
Շուրջանակի՝ պարառաւոր,

պա-

---

(1) Յօր. մի՝ որ: (2) 'Ի միում օր. զդիրս. և յայլում՝ զդիրկս. (3) 'Ի միում՝ օր. ոչ: (4) Յօրինակ մի՝ ոսկի տուն. և յայլում՝ ոսկետուն. (5) 'Ի միում փողփողել՝ փոփոխելով:
(6) Յօր. միում՝ պըճնաւոր:

Պարիսպ (1) անեալ՝ լայն և ամուր.
Աշտարակօք՝ բարձր և ահաւոր,
(2) իմաստնապէս՝ արուեստաւոր.
Որպէս գըլուխ ըն դիտաւոր, (3)
մակհաւասար՝ անձին բոլոր.
Հաստահեղոյս՝ հիմամբ 'ի խոր,
(4) մահարձանօք՝ պըսակաւոր.
Տունք և տաճարք՝ զարմանաւոր,
շինեալ 'ի գերկմ իմ չքեղաւոր.
Յարկք և փողոցք՝ տեղ վաճառաց,
գոյր յօրինեալ՝ հանճարաւոր.
Բայց զխորանս ըն լուսաւոր,
Թէ մրպիտէք՝ յոյժ փառաւոր.
(5) Զայն չէ ասել՝ ինձ հնարաւոր,
կամ հողեղէն՝ մարդ երկրաւոր.
Քե Զի երկնայնոցն՝ (6) է նմանաւոր,
(7) վերնագունին՝ հանգունաւոր.

Զար-

---

(1) Յոմանս՝ եղեղ. (2) 'Ի ձ. գրչ. իմաստք. (3) Յօր. ձ՝ դիպաւոր. (4) 'Ի ձ. օր. համարձանօք. 5) Յօր. ձ՝ զե. (6) Յերբեմ օր. էր նմանաւոր. (7) 'Ի ձ. օր. վեհզ.նից հանգիտաւոր. 'Ի ձ—ում վերագունոյն հանգունաւոր. Իս գայլում՝ վերնագոյն հանգիտաւոր.

Զարմանազան՝ և աննըման,
որ չէ տեսեալ՝ ոք բանաւոր.
Այդպէս կայր՝ յոյժ խընդաւոր,
(1) զերթ մայր բերկրեալ՝ որդիաւոր.
Դուստր և որդիք՝ իմ բիւրաւոր,
զինև (2) կայեն՝ շուրջ պարաւոր. (3)
Փըթթեալ վարդից՝ (4) Նըման թերթից,
կամ (5) գերունակ՝ (6) Ճըղուած խընձոր.
Որպէս զայգի՝ մեծ դաշտաւոր,
կամ (7) բարունակ՝ ողկուզաւոր.
(8) Իբր՞ ՚ի յանկեան՝ տունկ ոսկեորթ, (9)
տեղւոջ պարարտ՝ և զօրաւոր.
Եօթանասուն՝ խորհըրդաւոր,

ա_

---

(1) Յօրինակ ձե՝ զերթ Հայր որդւովք՝ բերկ-րեալ յորդոր. և յայլում՝ զերդ մայր որդ-ւովք. ևն: (2) ՚Ի ձեռում օրինակի՝ կայցեն: (3) ՚Ի ձեռում օրինակի՝ պատաւոր: (4) Յօրինակէ ձեռում՝ նըմանաւոր: (5) ՚Ի գաղափարէ ձեռում՝ գեղունակ: (6) Յանման՝ Ճխած խնձոր: (7) Յայլ. օր. բերունակ: (8) Յօրինակ ձե՝ իբրու: (9) ՚Ի ձեռում օրինակի՝ տունս որ է կորթ. յայլում՝ տուն ոսկեբաւոր. և յայլում՝ տունկ սորեկաւոր:

(1) աւանք պատեալ՝ զինև բոլոր.
Նա ես բազմեալ՝ զերթ Թագաւոր,
կայի (2) 'ի մէջ՝ Հանդիսաւոր.
Արդ՝ այս քարինքս՝ որ պատմեցան,
փոքր 'ի շատէ՝ բան Ճառեցան.
Տ. (3) Որք 'ի յանցեալ՝ դարուն ծիլրսան,
և այժմ առին՝ փոյթ զխախճան.
Յորում էի՝ ուրախական,
մասին հասեալ՝ երանական.
'Ի տեսողաց՝ ներքողական,
և 'ի լսողաց՝ զարմանական.
Բայց 'ի հասեալ՝ ներկայական,
ժամանակիս՝ որք դիպեցան.
Բարիքն ամէն՝ ըսպառեցան,
և քաղցրութիւնք ըն դառնացան.
Նաև երանի՝ տալոյն փոխան,
(4) զիս եղկելի՝ այժմիկ կարդան.
(5) Ներ Թըշնամեայ՝ դաւքըն խընդան,
և

---

(1) 'Ի Ձեռ. օրինակի՝ անուն քո. և յայլում անուանք։ (2) Յօր. Ձ՝ միջի ։ (3) Յերկրորդ օրինակի՝ զոր։ (4) 'Ի Ձեռ. օր. մայ 'ի մե-րայ՝ մայի կարդան։ (5) 'Ի Ձեռ. Գաղ. պա-հոյն Ետոու՝ մեր։

Եւ սիրելիք՝ ձայնիւ ողբան.
Գլուխ (1) 'ի վերայ իմ ամբառնան,
որք 'ի ներքոյ՝ ոտիցս եղան.
Ազգք որ ծառայքն՝ էին ընական,
ծնունդք և որդիք՝ աղախնական.
'Ի Սառայէ՝ փախըստական,
Հագար և որդին՝ հալածական։
Մէ. Օ՜ի մի ժառանգ՝ նա հայրական,
Աբրահամու՝ գոլ սեփական.
Այժ՞մ յաղատիս՝ վերայ յարեան, (2)
հանել (3) զ՞տիկին ըս կամեցան.
Անժառանգել՝ զիս խորհեցան,
Եւ հալածել՝ յորդւոյ մարդկան.
(4) Եւ թէ զինըրդ՝ այս գործեցան,
կամ յինչ իրաց՝ պատահեցան.
Քա՛մ է ասել՝ դէմ յանդիման,
պատմել բանիւ՝ ողբերգական.
Թէպէտ և յոյժ՝ անհնարական,
է բովանդակ՞ն՝ ասել մեզ բան.
Սակայն (5) փոքրիկ՝ մի բաւական,

յայտ-

---

(1) Յոբ. Ժ՝ 'ի վասն ։ (2) Յոբէնակէ Ժ--Ժ
ժլան ։ (3). Յոբ . Ժ՝ տիկնա ։ (4 Յէնչ չէչ
[illegible] (5) Յոբ. Ժ՝ փոքունք.

(1) յայտնեմ զաղէտն՝ որ դիպեցան.
Վանգի այգւոյն՝ գլխ պահապան,
եդ՝ որ ըստեղծ՝ գլխ յըսկըզըբան.
Եւ աւանդեաց՝ ինձ պատուիրան,
ուստի և կեանք՝ անմահական.
Յայնժամ որդիք ըն մայրական,
մարտեան ընդ իս՝ պատրողական:
ԾԷ. Տեսեալ 'ի փառս՝ անզուգական,
չար Նախանձու՝ բորբոքեցան.
Զանին յերկիր՝ անիծական,
փուշք և տատասկք՝ (2) յորմէ բուսան.
Մեղօք լըցին՝ անյագական,
սիրոյ մերժեալ՝ յարարչական.
Մինչև Նովին՝ արիական,
խընդրեաց ըզհօտ՝ իւր բանական.
Դարձեալ 'ի յուսն՝ Աստուածական,
(3) Հան 'ի վերին՝ տեղ հանգըստեան.
Սակայն դարձեալ՝ Թըշուառացայ, (4)
յերկնից յերկիր՝ կործանեցայ.

'Ի

---

(1) Յօր. Ք՝ յայտնեալ. (2) 'Ի Քս օր. անտի. (3 'Ի Գողգոթայի Քս՝ հանեալ 'ի վեր՝ ուստի անկան. Եւ յայլում՝ հան 'ի վերուստ.ն: (4) Յերկրորդ օր. Թշուառացան.

'Ի բարձրութեանցն՝ (1) 'ի վայր անկայ,
խոնարհեցայ՝ և ամչեցայ.
Ըզպատուիրան ըն մոռացայ,
և՝ յօրինաց ըն հեռացայ.
Ըազմատեալ՝ մեղօք լըցայ,
և չար (2) գործովք՝ աղտեղեցայ.
Սաղոմոնեան՝ վըրան եղայ,
և Սեդարու՝ անուանեցայ.
ԾԷ. Ըանզի խեթիւ՝ յիս հայեցաւ,
ըոյսն՞ արևուն՝ և սևացայ.
Արդ վայ ասեմ՝ (3) ինձ ը՜ Պաւթայ,
քանզի յերկիր՝ պանդըխտացայ.
'Ի սկըզբանէ՝ յորմէ սկըսայ,
ըինել ազգին՝ ցեղին Հռովմայ.
Յայնժամ յարեան՝ 'ի յիմ վերայ,
ազգ և ծնունդ ըն Հագարայ.
Յառաջ զորդիս՝ իմ զոր ծընայ,
կոտորեցին՝ 'ի յանխընայ.
Նպա զաւանս ըն պարագայ,
որ շուրջ կային՝ զինև 'ի Ճահ.

Ն.ե.

---

(1) Յոբ. Մի՝ վայր. (2) 'Ի նոյնն՝ տեսօք.
(3) Յերեմ. օր. ես ինձ Պաւլթայ. և յայլում
եւ ըստ Պաւլթայ.

Աւերեցին՝ և քանդեցին,
Հողաբլուր՝ թաղեն զնոսա.
Եւ այս 'ի յամս՝ էր ոչ սակաւ,
այլ քառասուն՝ (1) կամ դերակայ.
Յորս 'ի յուժոյ՝ պակասեցայ,
և զօրութեամբ՝ տըկարացայ.
Զէնք 'ի հինից՝ (2) գայլին վերայ,
ասպատակաւ՝ ես գերեցայ.
ԺԶ. Պէսպէս ցաւօք՝ հիւանդացայ,
(3) յախտըս մահու՝ ծիւրեալ անկայ.
Եւ դեղ ցաւոց՝ իմ ոչ գըտայ,
և ոչ բըժիշկ՝ որ ըղդեղ տայ.
'Ի դըժոխոց՝ դըրունս հասայ, (4)
Նաև յատակ ըն մերձեցայ.
Արդ զայս (5) լուեալ՝ բըռնաւորին,
և կամակոր՝ չար վիշապին.
Սողայր և գայր՝ նըման օձին,
և նենգաւոր՝ թունաւորին.
Առ 'ի խայթել՝ գարշապարին,
և հարկանել՝ գաղտնի նետին.

Այն

(1) Յօր. Մ՝ և։ (2) 'Ի Մ. օր. գան։ (3) Յօր. Մ՝ յաղթս. և յաշխ–մ՝ յաղտս։ (4) 'Ի Քաղ. Մեռ–մ՝ հասայ։ (5) 'Ի հոլմն՝ տեսեալ։

Այն որ ցօղեալ՝ և թաղուցեալ .
ծածկեալ ունէր՝ զնենգն 'ի միտին .
Նու դարանեալ՝ գայլն 'ի մայրին ,
ինձըն թագչէր՝ յանապատին .
Երում անուն՝ իւր կոչէին ,
(1) Զանդի չարեաց՝ գործունէին . (2)
Յարձակեցաւ՝ յանկարծօրէն ,
և (3) յեղակարծ՝ ժամանակին :

Ե . (4) Յորժամ (5) տեսին՝ և ծանուցին ,
թէ զօրականքն՝ իմ աստ չէին .
Յանժամ պատեալ՝ շուրջանակի ,
զիս պաշարեաց՝ (6) զօրօք նորին .
Նրաբացուց՝ մոխրականին , (7)
որ ԺԲ անուան՝ իմկ ոչ թուին .
Նլիմացիք՝ և Քետացիք ,
անթիւ բազում՝ լէգէոնինին .
Տունքըն զինև՝ պատեալ կային ,
անել և անմուտ՝ զիս առնէին .

Աշտ

---

(1) Յօր . մ՝ զանկլիկ չարեաց . և յայլ . զանկ 'ի չարեաց : (2) Յանման՝ գործ առնէին : (3) Յօր . մ՝ եղերական : (4) Յօր . մ՝ յո- րում : (5) 'Ի մեամ 4պող . ետես : (6) Յօր . մ՝ զօրքն : (7) Յօր . մ՝ մոխրականին .

Մինչ հանապազ՝ մարտընչէին,
Որ ըստ օրէ՝ զիս նեղէին.
Զեւ զանազան՝ փոփոխէին,
(1) Նոքօք 'ի մայրտ՝ վառեալ կային.
Օրըահաւորք՝ (2) Մըկըրդաւորք,
(3) Ճօշիւք պատեալ՝ բոլոր անձին.
(4) Սունակաւորք՝ (5) և նետաւորք.
Նետիւք հարեալ՝ խոցոտէին.
Պատնէշ կանգնեալ՝ (6) մեքենայիւք,
Ըղըրմաքար ըս հոսէին.
յԺ (7) Ծեծէին զիս՝ հարկանէին,
անհընարին՝ տագնապէին.
Բայց այսոքիւք՝ ոչ կարացին,
յաղթել քաջացն՝ որ յիս կային.
Մինչև 'ի յայլ՝ հընար մըտին,
այն (8) խորամանկ՝ նենգաւորին.
Որպէս խըլուրդք ըն փորէին,

Ներ-

---

(1) Յայլս՝ Նոքա. (2) Յերբեմն օրինակի՝ Մորա-կաւորք. (3) 'Ի մեռմ գաղափարի՝ Ճօխիւք. (4) Յերբեմն օրինակի՝ սունաւոր. և յայլում՝ Թագաւորք. (5) Յօրինակ մի՝ աղեղնաւորք. (6) Յօրինակ մի՝ մեքենային. (7) Յօրինակ մի՝ ծեծաղէին. (8) Յօր. մի՝ ըստ.

Ներքոյ հիման՝ ամրականին.
Սիւն և նեցուկ՝ հաստատէին,
աշտարակայն՝ և պարըսպին.
Առ 'ի յայրել՝ պատրաստէին,
(1) որպէս օրէն՝ է այս նոցին.
Յայնժամ բարբառք՝ (2) արձակէին,
առ ժողովուրդ ըս քաղաքին.
Մի յամառել՝ ընդդէմ նոցին,
զի մի մահու՝ մեռանիցին.
Այլ տալ յօժար՝ և կամովին,
զի բարութեանց՝ պատահեսցին.
Եւ զայս լուեալ՝ ժողովքին,
քաջք և արիքն՝ 'ի միասին:
յէ. Պընդէին՝ հաստատէին,
ուխտ և դաշին ըս դընէին.
Ո՛չ երկուանալ՝ 'ի հանդիսին,
ո՛չ լըքանել՝ պատերազմին.
Ո՛չ հաւանիլ՝ բանից նոցին,
և ո՛չ բանալ՝ կամաց նըմին.
Այլ բարեոք՝ վարկանէին,
զի անդանօր՝ մեռանիցին.

Բան

---

(1) Յօր. Վ՝ որ օրէն էր՝ այն. եւ: (2) 'Ի Վ. Գող. արձակեցին.

«Քան թէ սրտել՝ մեծի ուխտին,
և վայելել՝ յաւօրէին.
Մակաբայեանց՝ նըմանէին,
և Վարդանանց՝ պատերազմին.
Մի՛շտ առ միմեանըս ձայնէին,
աղաղակաւ՝ զայս ասէին.
Մի՛ երկիցուք՝ զանգիտելով,
Եղբարք ՚ի օ՞րոյ՝ մահկանացուին.
Այլ ընդ քաջացն՝ արիութեան,
մի՛ խառնեսցուք՝ զերկիւղ վատին.
Անուն բարի՝ ժառանգեսցուք,
որ ընթանայ՝ յազգ երկրածին.
ՅԷ. Անդրդուելն՝ կազմել զհոգին,
վասն յուսոյ՝ երկնաւորին.
Մեզ օրինակ՝ բարեաց աստէն,
ունիմք բազումս՝ ՚ի Հանդիսին.
Ըզվըկայից ըն բազմութիւն,
որ քան ըզթիւ՝ գերազանցին.
Որք յաղթեցին՝ չար իշխանին,
երևելւոյն՝ և անյայտին.
՚Ի մարդկանէ՝ այժըմ գովին,
և Աստուծոյ՝ փառաւորին.
՚Ի Հանդերձեալ ըն պըսակին,
արեգական՝ նըման ծագին.

Փոքր

Փոքր ինչ էր վիշտ ընդ զոր կրեցին,
զանբաւ բարիս՝ (1) պարգև առին.
Զարչարեցան՝ 'ի վայրկենին,
բայց ժառանգեն՝ զյաւիտենին.
Նմանեցարուք՝ սուրբ Մըկայից,
որք քառասուն՝ վերաձայնին.
Որք միաբան՝ ընթանային,
յաղթող գտան՝ յասպարիզին։
Յփ. Մ՛Ի (2) Նմանել՝ թուլ և վատին,
զոր բաղմնիք ընդ կորուսին.
Այլ պըսակաց ընդ տեսողին,
իմաստնախոհ՝ բանտապանին. (3)
Զանդիպագիր՝ մերոյ մարտին,
չէ՛ 'ի ցեղէն՝ հողեղինին.
Նա ոչ եդաք՝ զյոյս մեր 'ի մարդ,
մահկանացու՝ և երկրային.
Այլ Զօրագլուխ ընդ հրեշտակաց,
որ է յաղթող՝ քերովբէին.
Նա յորդորիչ՝ պատերազմին,
և պարգևիչ՝ յաղթանակին.
Նա որ ունիմք՝ անքակտելի,

զհա-

---

(1) Յաւլ՝ պարգևին. (2) Յօր. Գ՛ Նմա-նեցարուք. (3) Ի Նմն օր. պահապանին.

զհաւատ և զյոյս՝ առ սիրելին.
Յորմէ կըրկին՝ մեզ պարգևելին,
Թագ և պըսակ՝ երաքինին.
Զի Թէ յաղթեմ ըզ պըսակիմք,
անուն բարեաց՝ մեզ քարոզին.
Եւ Թէ մարմնով՝ յաղթահարիմք,
լուսով հոգիք՝ մեր փայլեսցին:
ղծ. Ընդ արդարոց ըն դասեսցուք,(1)
յարքայութեան՝ Տորն վերին.
Յանզըրաւական՝ հարսնարանին,
զոր խոստացեալ՝ է յաղթողին.
Զի Թէ աստուստ՝ տարագրեսցուք.
որ հայրենեաց՝ կոչէ բաժին.(2)
Որ է պայծառ՝ և երևելի,
և վայելուչ՝ աչաց բերի.
Ի.Ռ փոխանակ՝ անցաւորիս,
ժառանգեսցուք՝ զանանց բարին.
Ի փափկութեան՝ լուսոյ դրախտին,
յորմէ անկաւ՝ մարդն° առաջին.
Յանմահութեան՝ (3) անախտ վայրին,
՚է

---

(1) Յետ Ինչ 4տղ. դասեսցին ։ (2) Յետ․․․ օր. գետոյն ։ (3) Յօր. Գ՝ յաղթ յաղթ. եւ յաղթ անյաղթ.

՚ի սեփհական՝ մեր հայրենին․
Եւ փոխանակ՝ այս քաղաքի,
որ է շինուած՝ սա մարդկային․
Ունիմք շինուած՝ մեզ յԱստուծոյ,
անձեռագործ՝ և երկնային․
Որոյ շինող՝ Ճարտարապետ,
այն Արարչին՝ է անեղին․
ոչ․ Այն (1) որ կանգնեց՝ կամար զերկին,
կուցոյց ՚ի նմա՝ զդասս վերին․
Այն որ զերկիր ըս հաստատեաց,
և զորս ՚ի նմա՝ մինչ ոչ կային․
(2) Արդ մեք ՚ի նմա՝ հաստատեցաք,
զյոյս և զհաւատ՝ և զերկոսին․
Որ թէ կամի՝ և կեցուսցէ,
փառք և պատիւ՝ տացուք նմին․
Այս թէ ոչ՝ զայս ախորժէ, (3)
(4) և տայ ՚ի ձեռս՝ անօրինին․
(1) Յայս առաւել՝ մեք գոհասցուք,
զի անօրինէ՝ մեզ ըղձալի․
Որպէս ըղհայր՝ գըթած խրատէ,

վասն

---

(1) Յերեմ․ օբ․ կապեաց․ և յայլ․ կաղմեաց․
(2) Յեբր․ օբ․ այլ․ (3 Յօբ․ ճ․ արասցէ․ (4) Ի
Նեռ․ օբ․ այլ տայ․ (5) Յօբ․ ճ․ այսու աւելի․

վասըն մեղաց՝ մեր որ լինին.
Բայց և դարձեալ՝ մըխիթարէ,
որպէս բընութիւն՝ է այս նորին,
Եւ ըղորղայս՝ Բաբիլոնի,
մատնէ զօրաց՝ Քըրիստոնէին.
Կալով զոտից՝ մանկանց նորին,
և հարկանել՝ ընդ զքարին:
ՅԷ. Որ քակեցէք՝ այժմ ասացին,
և մինչ 'ի հիմըն հասուցին.
Բանդեցին՝ և աւերեցին,
և 'ի հիմանց՝ տապալեցին.
Զերթ վաղափուրըն՝ աշտարակին,
զոր շինեցին՝ դարձեալ նոքին.
Եւ կամ դըժոխք՝ անդընդային,
զոր աւերեաց՝ աջ Հըզօրին.
Արդ նոքա զայս՝ և զայսպիսիս,
միշտ առ միմեանըս գոչէին.
Իբր ատամունքըն վարազին,
բանիւ զիրեարըս սըրէին.
Քաջալերէր՝ հայրըն զորդին,
որդիքըն 'ի մարտ՝ պատրաստէին.
Անդ ոչ իշխան՝ էր պատուական,
և ոչ կրօներ՝ 'ի տեղ վերջին.
Այլ միաբան և հաւասար,

մի-

յախորհուրդ՝ (1) ամենեքին.
Մի՛շտ հանապազ՝ քարոզէին,
հրապարակաւ՝ և առտընին:
ԼԷ. Եպիսկոպոսք՝ և Քահանայք,
իւրաքանչիւր՝ դասք իւր ցեղին.
Ընդրդուելըն՝ կալ 'ի մարտին,
արիաբար՝ ընդդէմ չարին.
Ահ երկնչէք՝ 'ի մրոյ նորին,
որ սպանանէ՝ միայն զմարմին.
Այլ յայնմանէ՝ զարհուրեսցի՛ք,
որ գեհեննին՝ տայ զերկոսին.
Միայն ըզնա՝ մեզ սիրեսցուք,
որ պըսակէ՝ զիւր սիրելին.
Համբերութեամբ՝ մնասցո՛ւք զոգին,
վարձս ընկալցուք՝ զանպատմելին.
Նոդ իբրև զայս՝ բարբառէին,
և քաջալեր՝ միմեանց տային.
Նա՛ հասցեն՝ մեզ օգնութիւն,
քաջ և արի՝ զօրքըն վերին. (2)
Նոյ 'ի Թիկուն ըս հայէին,
ընդ Ճանապարհ ըս դիտէին.
'Ի գիշերի՝ և 'ի տուընջեան,

միշտ

---

(1) Յայլ՝ լինէին. (2) Յոր. ԻԷ՝ ամէին.

(1) Միշտ գալըստեան՝ ակն՞ ունէին.
ԶԷ· Թէպէտ և ոչ՝ ժամանեցին,
որոց նոքայն՝ ըսպասէին.
Զանզի յամեալ՝ յապաղեցան,
որ յընդհանուր՝ կողմունս՞ էին.
(2) Վաղ յօգնութիւն՝ իմոյ կամին;
երկրպագուք՝ սրբոյ Խաչին.
Վասն այսորիկ՝ յոյժ փութային,
կողմունք գասուց՝ հակառակին.
Զի գործ ծածուկ՝ մեքենային,
փոյթ և արագ՝ վըճարեցին.
Զանզի գիտէր՝ չարն՞ 'ի յինքեան,
ոչ դիմամարտ՝ լինել նոցին.
Այլ թէ կանխեալ՝ ժամանէին,
յանդերձ տեղիս ըն փախչէին,
Բայց զի մեղաց ըն բազմութիւն.
որ միշտ առ իս՝ յաճախէին.
Զայն որ բարեաց՝ մասունք էին,
զամենեսեան՝ խափանէին.
Իսկ ըզչարիս՝ մերձեցուցին,
մինչև 'ի գլուխ՝ իսկ հասուցին.
Ը· Որ սատանօր՝ սիրտ իմ ձըմըլի,
ւ երե-

(1) Յոբ. Ժ՝ մինչ. (2) Յերեւ. օր. տաւ.

ւ երկնամուտք ըզ գալարին.
Յաւ հարկանի՝ որովայնիս,
միտք և հոգիս՝ իմ այլայլին.
Մինչդեռ յիշեմ՝ զօրն ահագին,
և զատաւոր ըն մըրթագին. (1)
(2) Օձնլոյս (3) երեկ ըն խաւարին,
որ լուսացաւ՝ նըսեմ խորին.
(4) Յայնժամ (5) ըղհուրըն՝ Սոդօմային,
ներքուստ 'ի վեր՝ բորբոքեցին.
(6) Ահ 'ի վերուստ՝ անձրևածին,
այլ մըստորին ըս փորածին. (7)
Յայնժամ պարիսպ՝ ամրոպանին,
վերուստ 'ի վայր՝ կործանէին.
Ինչ 'ի հիմանց՝ տապալէին.
մուտ թըշնամեաց ըն գործէին.
Ի.ս քաջարիքն՝ (8) ոչ կարէին,
ոչ 'ի փախուստ՝ ինչ դառնային.
Բայց առ միմեանըս ձայն տային,

քա-

---

(1) Յեղեն օրէնաէն՝ մթային. (2) Յօր. ինչ՝ զայն լոյս. (3) Յերէն օր. յերեկին. (4) Յերէն օր. յորմն. (5) Յօր. մէ՝ զհուրըն սոդօմին. (6) Յերէն օր. որ. (7) Յէնչ ինչ օր. փորուած. (8) Յօր. մէ՝ որ.

(1) քաջալերե՛լ յորդորէին,
Եւ Ալիաբար՝ հաստատէին,
զինուք (2) անկած ընդ պարսպին.
Պնդեալ (3) 'ի մարտ խրախուսէին,
ոչ վանդիտեալ 'ի մրոյ նոցին.
Այլ որպէս հօտ՝ հովուապետին,
յաղն երկնային՝ գրոհ տային.
Քահանայք՝ եփուտաւորք,
սուսերաւոր ըք լինէին.
Եպիսկոպոսք ըն պատուականք,
'ի ձեռս առեալ՝ (4) նշան Խաչին.
(5) Համպա եղեալ ըք սիրելիք,
մի՛ գարհուրիք՝ առձայնէին.
Զմահն ընտրեցէք՝ դուք (6) քաջուն,
(7) որ քան ըզկեանս՝ է գովելին.
Ահա հասեալ՝ է մարտադիրն,
և յաղթանակն՝ է 'ի ձեռին.

Եւ

---

(1) Յեղջ. յեղջ. օր. քաջալերեալ. (2) Յօր. Մ՝ յանկածն. և յայլ. յանկարծն. իսկ յայլ՝ յար_կածն. (3) Յօր. Մ՝ 'ի մահ. (4) Յօրինակ Մ՝ նշանն. (5) Յօր. Մ՝ ապա. և յայլ՝ ով դուք եւ. (6) Յօր. Մ՝ ահութեամբ. (7) Յօր. Մ՝ որ կան.

Եւ պսակէ՝ գլաջ և զարին,
որ յայսմ աւուր՝ մեռանիցին.
Իսկ (1) չարութիւն արքանեկին,
զդասըս փառէր՝ զօրականին:
Նի. Հրատարակէր՝ 'ի լուր նոցին,
արիանալ՝ յայնմ մարտին.
Յորմէ պարգև՝ խոստանային,
և մեծութիւն՝ յոյժ երկրային.
Նաև պատիժ՝ պատուհասին,
սպառնայր ածել՝ թոյլ և վատին.
Յայնժամ զինեալ ըք լինէին,
գունդքըն զօրայ՝ անստուածին.
Գազանաբար՝ (2) յարձակէին,
մերձեալ 'ի մուտ սըն պարըսպին.
Իսկ զօրականքըն՝ անյաղթելի,
որ անդանօր՝ հասեալ կային.
Ընդդիմամարտ՝ գոլով նոցին,
ըզհակառակ սըն վանէին.
Եւ որպէս փայտ՝ ինչ անտառի,
յանօրինաց՝ կոտորէին.
Մինչ զի զահի՝ հարկանէին,

և

---

(1) Յօրինակ մի՝ չարութեան: (2) Յօր. մի՝ արձակէին.

Եւ յետոյ ընդդէմ՝ նահանջէին.
Բայց երանի՝ զանձնէ (1) իմմէ,
Թէ բանք իմ սուտ՝ դադարէին.
Ո՜. Եւ ոչ յառաջ՝ այլ խաղային,
Զմըլել ըղձիրտ ըս լըսողին.
Ա. ու չէ յօգուտ՝ (2) յայտոցանէ լինձ,
բանիւ լըռել՝ զորս ՚ի կարգին.
Իբրու (3) արդեամբք՝ ընդ իս անցին,
չարիքս այս մեծ՝ և անհընարին.
Քանզի յորժամ՝ ոչ կարացին,
յաղթել քաջացն՝ որ անդ կային.
Յայնժամ (4) վիշապն՝ անդընդային,
գոչեաց սաստիկ՝ զօրականին.
՚Ի սուր յաւար՝ և ՚ի գերութիւն,
ասաց լինել՝ զամենեսին.
Եւ զայն լուեալ՝ (5) Դադարացին,
անթիւ զօրաց՝ բարբարոսին.

Իբ-

---

(1) Յօրինակի մի՝ զանձն իմ էին. (2) ՚Ի միում գաղափարի՝ յայն ցանէին. (3) Յօրինակի մի՝ արդեամբքն յիս անձին. Եւ յայլում՝ արդեամբք ընդ իս անձին. (4) Յերկուս օրինակս՝ վերադն. (5) Յերկուս օրինակս՝ զուգործեցին. յայլ՝ Սերբայեցին.

Իբրու զեռանդ՝ պտոյտքէին,
(1) շրջան առեալ՝ շուրջ քաղաքին.
(2) Յուսամք եռեալ՝ տագնապէին,
մի առ միով՝ արշաւէին.
Փողս և (3) քաւեր ըս գոչէին,
Իբրև (4) յամպոյն՝ որոտային.
ՃԵ. Զայնս ահագին ըս հընչէին, (5)
մինչ զի զերկիր՝ դղրդէին.
Որ վատասրտութք ըն վախէին,
քաջ և արիք՝ խիզախէին.
Ոմանք 'ի մահ ըն դիմէին,
և այլք յահէն՝ մռանէին.
Ո.մն զի նուազ՝ ժողովէին,
ուր բաւական ըս պարսպին.
(6) Իսկ յայն (7) դատեալ՝ վաստակէին,
'ի յանդադար՝ պատերազմին.
Քանզի (8) տևեալ՝ ժուժկալեցին,

եբր

---

(1) Յէր. օր. և որպէս շուրջ պատեալ կային.
(2) Յօր. մէ՝ Ճեռամբ. և ցայլ—մ՝ յեռամբ.
(3) Յօր. մէ՝ քօսերս. (4) Յօր. մէ՝ ամպոյ. և ցայլ—մ՝ յամպոյ. (5) Յէրէն— օր. գոչէին.
(6) Յօր. մէ՝ այնքան. (7) Յամ օրինակս դնէ այսպէս. (8) Յօր. մէ՝ տևեալ.

երբ ամօրեայ՝ գոլով մարտին.
Սա՞ն այսօրիկ՝ տեղ ինչ մասին,
'ի պահպանաց՝ թափուր գըտին.
Յորում եղեալ՝ բարձրանային,
սակաւ ոմանք՝ յաշտարակին.
Իսկ ժողովուրդ ըն քաղաքին,
զայն ինչ տեսեալ՝ զարհուրէին.
Ձայնըս գուժի՝ արկանէին,
(1) և 'ի փախուստ ըն դառնային:

ՆԶ. Եւ ապա զինչ՝ կամ որպիսի,
անդ տեսութիւնն՞ էր դըժուարին.
(2) Քանզի խուժան՝ անօրինին,
մինչ ըզփախուստ ըն զայն տեսին.
Սուսերամերկ ըզ լինէին, (3)
մէջ քաղաքին՝ յարձակէին.
Եւ ժողովոց ըն բազմութիւն,
մի ըզմիոյ՞ հետ կասէին.
(4) Ընդ առաջի՝ ընթանային,
մինչև 'ի դրուն ըն գըղեկին.

Իսկ

(1) Յոր. մ՝ զդիպեալ չարիսն ողբային:
(2 Յայլում՝ երկրաւորն տաղտկ մեր 'ի մայրերեն էին:
(3 Յօրինակ մ՝ լինելով: (4) Յոր. մ՝ և առ
աջի. են:

իսկ մարդադէմ՝ (1) չար գաղանին,
ըզպայրաստուր ըն քամէին.
Եւ որպէս գայլք՝ (2) ՚ի հօտ գառանց,
՚ի մէնջ նոցունց՝ (3) անկանէին.
Ու հասարակ՝ կոտորէին,
(4) արեան վըտակ ըս հոսէին.
Զերիտասարդս՝ և ըզմանկտիս,
անխնայապէս՝ խողխողէին.
Յալէս ծերոց՝ ոչ խնա՛յէին, (5)
և ոչ ՚ի հասակ ըն տղային.
Նչ. Ոչ ՚ի պատիւ՝ քահանային,
ոչ յաստիճան՝ Հայրապետին.
Մինչ զի (6) յարեանց ըն ճապաղէին,
ծերոց ալիք ըն ներկէին.
Եւ քահանայք ըն խորհրդին,
՚ի սուրբ արեան՝ Կենարարին.
Զարիւն իւրեանց՝ յայն խառնէին,
և ընդ նոսին՝ թաթաւէին.
Զհանդի արեան՝ ծարաւէին,

և

(1) Յեր. օր. և գաղանին: (2) Յօր. Մ՝ ՚ի մէջ. (3) Յեր. օր. արկանէին. (4) Յեր. օր. արիւն վըտակն. (5) Յօր. Մ՝ գթային. (6) Յօր. Մ՝ արեանցըն ճապաղէին.

և արբեցաւ՝ սուրբն Նոյին.
Առիւծ գոչեաց՝ 'ի յանտառին, (1)
և գիշախանձ՝ արջն (2) 'ի բացին.
Բայց (3) ըզհանդէօն՝ ողորմագին,
որ դառնագոյն՝ է լըսողին.
Չէ բաւական՝ բան ասողին,
պատմել զաղէտ ըն սաստկագին.
Քանզի յորժամ՝ գայլըքըն մըտին,
և շունքըն լըռըք՝ պաշարեցին.
Ո՜ հօտ ոչխարաց ըն ցըրուէին, (4)
զանմեղ գառինն՝ պատառէին։
ՆՀ. Յայնժամ երկիւղէ՝ զարհուրէին,
բարձր 'ի դըղեակ ըն դիմէին.
Իսկ չարութեան՝ արբանեկին,
որ պահապան՝ էր Կըրային.
Ըզդըրունս ընդդէմ՝ եդեալ նոյին,
ոչ (5) Թողացոյց՝ ըզմուտ բերդին.
Այս բազմութիւնք՝ (6) փախըստէին,
յահէ սըրոյն՝ խուսափէին.

Ամե-

(1) Յէր. օր. յանապատին։ (2) Յէր. օր. 'ի բո-ցին։ (3) Յէր. օր. զհանդէսն։ (4) Յէւ. Էւ. օր. ցրուեցին . . . և պատառեցին։ (5) 'Ի չոր. օր. Թուլացոյց. (6) Յէր. օր. փախուստ առին։

Ամենեքեան՝ անդ փութային,
իբր յապաւէն՝ անկանէին.
Այն ըղձիւղ անցանէին,
առ 'ի ճեպոյն՝ տագնապէին.
Եւ զի փակեալ՝ մուտն° առաջին,
և թըշնամեաց՝ սուրըն վերջին.
Յայնժամ առ (1) դըրուն ըն կուտէին,
իբրև ըղձեղջի՞՝ անհընարին.
Կամ յօրինակ՝ մայրից փայտին,
միմեանց վերայ՝ դիզանային.
Արք և կանայք՝ ծերք և տըղայք;
մանկունք և ամէն չափ հասակին։
ՆՋ. Պըստերք 'ի մարց՝ գըրկին լային,
և է լալոյն՝ նուաղէին.
Մարք ըզորդայ որն գըրկէին,
և 'ի միասին՝ մեռանէին.
Հարքն° ընդ որդւոյն՝ տառապէին,
թէ փըրկութեան՝ հասանիցին.
Որդիք ընդ հարց ըն ջանային,
զի 'ի յանդորր՝ եղանիցեն.
Այլ զի չէր ոք՝ (2) օգտակարին,

և ոչ

---

(1) Յերկ— օրինակի՝ դուրսն։ (2) Յօր. Գ՝ 'ի յատենին։

և ո՛չ ձեռընտու՝ ՚ի յայն վայրին.
Միայն յերկինս՝ ամբառնային,
զաչըս մըտաց՝ կողկողագին.
Եւ զի խօսել՝ ո՛չ կարէին,
յոգւոց հանել ըն հեղձնուլին.
Եղբարք եղբարց՝ ո՛չ օգնէին,
և ո՛չ ՚ի քոր սըն դըթային.
Թէև կարի՝ յոյժ (1) սիրէին,
ւ (2) աղէկըտուր՝ իսկ լինէին.
Բայց փրկութեան՝ ձեռ՞ն ո՛չ տային,
զի և շարժել՝ ո՛չ կարէին.
Նշ. Իւրաքանչիւր՝ մխրում տեղւոջ,
ուր պատահեաց՝ անկանէին.
Եւ (3) ՚ի շընչոյն՝ նուազութեանց,
հեղձամըղձուկ՝ անդ լինէին.
Իսկ (4) փախըստեայքն՝ ըշտապէին,
յահէ (5) սըրոյն՝ զարհուրէին.
Եւ յանկելոց՝ դիակուտին,
կէսքն ընդ ոտիւք՝ ընթանային.

Ու-

---

(1) Յօրինակի էր՝ սիրելի։ (2) Յէր էր օր. աղէխսորով ։ (3) Յօր. էր՝ որ շնչոց նուա-ղէին։ (4) Յէր. օր. փախուցեալքն՝ որ շտա-պէին։ (5) Յօր. էր՝ զարհուրադին։

Որպէս 'ի գետ՝ կամ 'ի ծովն,
վերայ գլխոյ ըն լողային.
Բայց այլազգեայց ըն բազմութիւնք,
որ սուսերօք՝ 'ի հետ գային.
Իբրև զգազան ըս վայրենիս,
'ի մէջ հօտիցն՝ անկանէին.
Իւրաքանչիւր՝ որ ընդ մտին,
առ ընտրութիւն՝ պարապէին.
Զանգի զոման ըս գերէին,
որ գեղեցիկ՝ դիմօք էին.
Ու ուստերաց՝ և դստերաց,
ընդ որս ինքեանք ըն հաճէին.
Ը. Իսկ ըղըղցեալ սըն հասակաւ,
զայնս չարաչար՝ խողխողէին.
Ու զխեղդելոց՝ դիակունքն,
մարմինսն արտաք ըս քարշէին.
Ո՞րս զընէին՝ կողոպտէին,
մերկ խայտառակ՝ զայնս թողուին.
Ոչ պատանօք՝ զոք պատէին,
և ոչ վերարկուս՝ արկանէին.
Օրինաւոր՝ ոչ թաղէին,
և ոչ կոծովք՝ յուղարկէին.
Նոր ոչ դըր երդ՝ քահանային,
և ոչ հընչումն՝ Աստուածային.

Ո՛չ պաշտօնեայք՝ (1) սաղմոսէին,
ո՛չ սարկաւագք՝ ընթեռնուին.
Թ՛էպէտ հոգիքն՝ յերկինս ելին,
և Մատուցող՝ էն 'ի ձեռին.
Որոց անուանք ըն դըրոշմին,
'ի դըպրութեան՝ կենաց Գըրքին.
Սակայն մարմինքն՝ (2) անպատուէին,
(3) զի ապաժոյժ՝ թաւալէին:
շժ: Զորս ընդ քարին սըն հոսէին,
երբև ըղզէշ՝ անասնային.
'Ի գազանաց՝ գիշատէին,
և կերակուր՝ շանց լինէին.
Յորմէ և բանք՝ Մարգարէին,
յառաջագոյն՝ գուշակէին.
Յերուսաղէմ՝ խօսեալ բանին,
որք և առ իս՝ կատարէին.
Զարիւն սըրբոց՝ յերկիր հեղին,
որպէս հոսանս՝ ջուրց վըտակին.
Ըզքահանայս՝ (4) և ժողովուրդս,
առհասարակ՝ խողխողէին.

Զո-

---

(1) Յօրինակին՝ սաղմոսին. (2) Յայլս՝ ան-
պատմելին: 3) Յօրինակ մի՝ 'ի յապաժոյժ:
(4) 'Ի մի. գաղ. Է ժողովլին:

Զորէց (1) ազգաց՝ Քրիստոնէից,
գըլուխ հօտից՝ որ աստ կային.
Դաղմատիոյն՝ և Թորգոմին,
Յունականին՝ և Ասորին.
Առհասարակ՝ զանձինս եդին,
մինչև 'ի մահ՝ գուն գործեցին.
Քաջ և արի՝ հովուապետին,
գործովք բարեաց՝ նըմանէին.
չէ. Ո'չ վարձկանաց՝ նըման վախեան,
'ի տեսլենէ՝ չար գազանին.
Այլ ոչ ըզհօտ ըն մատնեցին,
և կամ զանձինս՝ ապրեցուցին.
Այլ քաջապէս՝ հարկանէին,
ընդդէմ գայլոյն՝ պատառողին.
Մինչ զի 'ի նմին՝ պատերազմին,
արիացեալ՝ 'ի հանդիսին.
Հռովմայեցւոց՝ հօտապետին,
զանձն իւր 'ի մահ՝ եդ ընդ հօտին.
Եհեղ զարիւն՝ իւր ընդ նոսին,
նըման Յուդայ՝ Մակաբէին.
Եղիազարն՝ այն առաջին,
որ քահանայն՝ էր մտուերին.

Բա-

(1) Յէրէ. օր. դնէ՝ ծագաց.

Բարերարոյն՝ ըստ գովեստին,
և ծերունին՝ ըստ հասակին.
Նա և Հայոյ՝ ազգայ ցեղին,
Եպիսկոպոսն՝ ընտրեալ նոցին.
Թէպէտ մահու՝ ոչ մատնէին,
ըստ խնամոց՝ բարերարին։

ՀԸ. Այն որ պահեաց՝ ՚ի մէջ կուտին,
որպէս Յովնան՝ ՚ի փոր կիտին.
Սակայն յոգունք՝ ՚ի հանդիսին,
յաղթող գրտան՝ (I) յասպարիզին.
Անձամբ տուեալ՝ զանձն իւր ՚ի մահ,
Իւր յօրինակ՝ հօտից նորին.
Բայց զի հընար՝ ոչ լինէցի,
զոր սատանօր՝ կատարեցին.
Մի ը̅ միոյ՝ գըրեալ բանիւ,
զիւրաքանչիւր՝ գովեստ անձին.
Օ՛ի այս անկար՝ շարագրողին,
և անհընար՝ բանաւորին.
Ո՛չ թէ տըկար՝ միայն անձին,
և կամ տեղեակ՝ քերեալ տառին.
Այլ և նոցունց՝ ներհ արհեստին,
որ պանծալիք՝ գոլով սովին.

Բայց

---

(3) Յեբէո— օը. յառաջասատին.

Բայց մեք 'ի կարգ՝ անդր առաջին,
դարձեալ ձկըսցուք՝ (1) աստ վերըստին.
Մինչև յանկեալ՝ վախճանեսցի,
պատմեալ աղէտս՝ ողորմագին.
ՃԷ. Քանզի իբրև՝ շունքըն հասին, (2)
և ցուլքըն գէրք՝ պաշարեցին.
Յանմեղ գառանց ըն (3) հօտ մըտին,
խեղդմամբ և ծըով՝ վախճանեցին. (4)
Որք յայնմանէ՝ զերծանէին,
սակաւք 'ի դղեակն՝ ամրանային,
Յոր հուպ եկեալ՝ բռնաւորին,
զայս ասելով՝ բան առ նոսին.
Իմում թէ ոչ՝ լըսէք բանի,
և հնազանդեալ՝ տայք 'ի ձեռին.
Լինիք և դուք՝ նըման նոցին,
անկեալըք գէշք՝ գաղանային.
Բայց նոքա ոչ՝ զանդիտէին,
և տալ 'ի յանձն՝ ոչ առնուին.
Ա.ՄԼ. քաջապէս՝ յոյժ պընդէին,
և արիաբար՝ հաստատէին.

Սա-

(1) Յերկու օր. արդ. (2) Յերկ. օր. մոլին. (3) Յերկու օրինակս՝ 'ի հետ. (4) Յօր. եր-կու՝ վաղճանէին.

Սակայն զի ոչ՝ յառաջադոյն,
անդ կերակուր՝ համբարեցին.
Եւ ոչ ըզձուքն՝ որ 'ի ներքուստ,
զերաբերեալ՝ պատրաստեցին.
ճծ. Նաև զօրաց՝ Քրիստոնէին,
(1) որք ժողովեալք՝ 'ի միասին.
Զարար տեղեակ՝ ոք ըզնոսին,
Թէ ահա՛ մերձ՝ դան և հըպին.
Սման այնորիկ՝ ոչ կարացին,
տուեալ յերկար՝ ընդդէմ չարին.
Այլ յետ աւուրց՝ ինչ պայմանին,
տուեալ արտաքս՝ ելանէին.
Իսկ դիւաբնակ՝ (2) նենգաւորին,
և խորամանկ՝ չար խաբողին.
Զուխտըն սրտէր՝ զոր եդ նոսին,
որպէս բնութիւն՝ էր այս նոցին.
Ընտրէր ըզդամս՝ զօրականին,
յորոց առնէր՝ խոց 'ի սրտին.
Տայր նըշաւակ՝ կանգնեալ յոտին,
նետիւք խոցէր՝ (3) անհընարին.

Զոր

---

(1) Յերկրորդ օր. որ ժողովուրդք. (2) Յերկ
օր. առն պղծին. (3) Յերկեր ըստ[...] օրէն
քնել՝ իւրովք ձեռին.

Օ՜ որ յաղթութիւն՝ ապագային,
մեծ վարկանէր՝ իւրոյ անձին.
Նաև վարձուց՝ փոխարէնին,
ըստ ժանտագործ՝ օրինագրին:

Շէ. Օ՜ ինքըն կարծէր՝ ողորմելին,
վըրէժխնդիր՝ Երկնաւորին.(1)
Որում նուէր՝ Աստուածային,
մատուցանէր՝ զորիւն նոցին.
Որպէս և բան ըն Տէրունի,
յառաջագոյն՝ գուշակեցին.
Արդ իբրև՝ զայս կատարեցին,
փոքր 'ի շատէ՝ զորս ասացին.
Ըզգերելոյն՝ զոր գերեցին,
և զորս արեամբ՝ մրով ըսպանին.
Օ՜ ինչս և ըղգոյս՝ կողոպտեցին,
զՀարց և զՀաւուց՝ զոր պահէին.
Օ՜ ոսկիակուռ՝ զարդ կանացի,
և զպատուական՝ (2) հանդերձ հարսին.
Օ՜ արծաթեղէն՝ զոսկեղինին,
զանօթ սրբոյ՝ պատարագին.
Օ՜ ունակ բուրվառն՝ անոյշ խընկին,

և

---

(1) 'Ի Թ գաղափարի պակասին երկոքին տողքս:
(2) Յերկու օր. հանդերձանին.

(1) և ըզՀընչող՝ քըշոցանին.
Ի՛զվարադըր որն՝ խորանին,
(2) և զ՚Հանդերձան քս սեղանին.
շէ. Օ՞քահանայից՝ զարդ (3) Հանդիսին,
զ՚Հայրապետաց՝ պատմուճանին.
Ի՛պատուական՝ նափորտանին,
Զեմփորոն՝ սուրբ (4) խորՀրդին.
Օսկենըկար՝ տէպ՛ն ուրարին,
այն որ լուսովք ըն պատէին.
Օ՞ականակապ՝ քառակուսին,
որ էր նըման՝ սուրբ վակասին.
Օ՞բազմագունեան՝ գործ Հըաշալին, (5)
այն որ ՚ի.քըղանց քս Հանդերձին.
Ու զայ՞ն ամէն՝ որ ըստ կարգին,
որոց ողբումն՞՝ է յիշելին.
Որովք ՚ի տօն քս տէրունին,
վայելչապէս՝ զարդարէին.
Իբրև փեսայ՝ յառագաստին,
կամ որպէս Հարսն՝ ՚ի տաճարին.

Եա՛

---

(1) Յօրէնտէր ին՝ զՀնչեցող զանգականին. (2) Յերէ. օր. զՀանդերձս։ (3) Յօր։ մ՝ Հանդերձին։ (4) Յօր. մ՝ խորանին. (5) Յերէ. օր. Հըաշլին.

Քահանայք՝ սարկաւագունք,
կարգ ըստ կարգի՝ պար առնէին.
Եւ հայրապետք՝ այն 'ի միջին,
որպէս գլուխ՝ բոլոր հօտին։
23 · Շրջան առեալ՝ յեկեղեցին,
Մեղմօրինակ՝ անդ ճեմէին.
Իսկ ժողովոց ըն բազմութիւն,
այր և կանայք՝ որք անդ կային.
Ըզհետ հետոց՝ ընթանային,
որպէս և հօտն՝ զկնի հովուին.
'Ի մի բերան՝ փառաւորէին,
զերգս 'ի բարձունս՝ առաքէին.
Ընդ անմարմնոց ըն մրովրէից,
զերեք սրբեան ըն հընչէին.
Զերրորդութիւն ըն գովէին,
մի տէրութիւն՝ դաւանէին.
Արդ փոխանակ՝ այսր ամենի,
դուք լուարու՛ք՝ զինչ լինիցի.
Կամ դառնաքեր՝ պըտուղ չարին,
(1) զորս ընդ որոց՝ փոխարկեցին։
Զի հեթանոսք՝ իբրև մըտին,

քա

---

(1) Յօբ · ԻԷ՝ զորս՛ ընդ որոց.

(1) քաղաքս արեան՝ գետով լցին.
Զիմ գեղեցիկ՝ ծընեալ զորդիս,
առ 'ի գերկս (2 իմ՝ խողխողեցին.
ԺԶ. Յայնժամ պըղծեալ՝ գարշապարաւ,
ըզսրբութիւնս՝ իմ կոխեցին.
Ըզսուրբ տաճար ըս պըղծեցին,
և ըզսեղանն՝ կործանեցին.
Եւ զնէրունեան՝ (3) Նըշան Խաչին,
ոտից կոխան՝ զայն առնէին.
Եւ ըզպատկերս՝ Աստուածային,
մարմնացելոյ՝ Տէրըն Բանին.
Եւ ըզսրբոյ՝ Աստուածածնին,
և զայլ սրբոցն՝ որ ըստ կարգին.
Կոխէին՝ և անարգէին,
Հայհոյութեան՝ բանս առնէին.
Իսկ առաջնորդ՝ չարեաց ծոցին,
որոց (4) Մուլուս անուանէին.
'Ի բարձրութիւն՝ ելանէին,

ուր

---

(1) Յերկուս օր. գրչ. այսպէս՝ և արեանն. (2 'Ի միում օր. պակասէ՝ իմ. (3) Յոր. մի՝ նման. (4) Յերկուս օրինակս՝ մամուլս. և այսպէս՝ ամուլս. իսկ 'ի յայլ եւս օրինակ՝ մաւլուս.

ուր ըղձանգակ որըն հընչէին։
Ձայնիւ մեծաւ՝ անդ գոչէին,
աղաղակաւ՝ զայս ասէին.
Թէ այսօր քեզ՝ մեծ աւետիք,
Մէհմէտ (1) պատգամդ Երկնաւորին։
Պարծեալ առաջ՝ զոր կորուսաք,
զքո սեփհականն՝ տուն և տեղին.

՟Է. Յայս մոլորեալ՝ ժողովրդոց,
երկրպագուաց՝ անշունչ քարին.
Զորոց արեամբ՝ լցաք զերկիր,
ըստ հրամանի՝ քում Ղուրանին.
Նա և քեզ՝ ձայն աւետեաց,
մեծըդ Մէքքայ՝ տուն Մէհմէտին.
Յորում է (2) յոյսն՝ 'ի սև քարին,
և հետևումըն մի ոտին.
Զի այժմ առ քեզ՝ փոփոխեսցուք,
զերկրպագումն (3) Երևելին.
Ըզմոլորեալս՝ ըղհետ Խաչին,
և զպաշտօնեայս ըն Յիսուսին.
Զայս ասելով՝ խրախճանային,
երգս և խընջոյս՝ յօրինէին.

Նաև

---

(1) Յօր. երէ. փոխանդ. և։ (2) Յէր. օր. յորմէ. (3) Յօր. մէ՝ երևելին.

Նման ըղձալի՝ հարկանէին,
ոտիւք վաղեալ՝ կաքաւէին.
Այլք 'ի շարեաց՝ արբանեկին,
որոց (1) Պաղլիկ°ք՝ անուանէին.
ոճ. Իբրև ըզշուն քս կատաղիս,
յորսոյ վերայ՝ յարձակէին.
Զարիւնս առեալ՝ զըսպանելոց,
զանձինս իւրեանց՝ օծանէին.
Եւ զորովայն սըն հերձնուին,
ըեարդսըն համեալ՝ խածատէին.
Եւ ըզգըլուխս ըն քերթէին,
և 'ի Խորասան՝ զայն տանէին.
Զի 'ի նոցունց՝ վարձս ընկալցին,
ըստ սպանելոց ըն համարին.
Իսկ անօրէն՝ պիղծ վիշապին,
և չարաթոյն՝ բըռնաւորին.
Այն որ նըման՝ գոլով նեռին,
(2) Եղջերամբար՝ դէմ Արարչին.
Արհամարհեաց՝ զյարկ տաճարին,
զաստուածընկալ՝ և զհրաշալին.
Զանուանակիր ըն (3) Յովհաննու,

ըղ-

(1) Յօր. մ՝ հաջիք. և յայլ. ղաղլիք. (2) Յօր. մ՝ եղջերաբար. (3) Յերէ. օր. կարապետին

(1) ընդ Մկրտիչ Մարգարէին.
Կամ զուետեայ՝ քարոզ բանին,
իբր՞ համանուն՝ դոլ երկոքին.
ոչ. Ըմուտ անդ գարշին՝ և (2) պղծալին,
արիւնահեղին՝ և նենգոյլ լին.
Հանդերձ զօրօքն՝ որ ընդ նմին,
պաշտօնէիւք ըն Մէհմէտին.
Եւ 'ի սեղանն՝ Աստուածային,
յոր միշտ (3) զենոյր՝ Աստուածորդին.
Հարճըս նըստոյց՝ երգել նմին,
և գինարբուսն՝ ըստ Հերովդին.
Ընդ ուր հրեշտակք ըն հընչէին,
և սերովբէք՝ սաւառնային.
Քերովբէքըն՝ ակումբ կային,
և պետութիւնք ըն սարսէին.
Յորժամ երկնից՝ Թագաւորին,
գալուստ լինէր՝ յԵկեղեցին.
Եւ անարատ՝ և սուրբ Գառին,
հեղոյր զարիւնն՝ 'ի սեղանին.
'Ի հաշտութիւն՝ Հօրըն վերին,
և 'ի քաւութիւն՝ մեղաւորին.

Բայց

---

(1) 'Ի Փետ-Տ օր. Գրէ՝ և սուրբ. (2) Յօր. Եբ-ձա՝ գարշելին. (3) Յերէ. օր. Հեղոյր.

(1) Բայց ոչ միայն՝ անդ առնէին,
զանարգութիւնս՝ զոր առնէին։
ԺԷ. Այլ յամենայն՝ խորան Սրբոց,
որք (2) աստանօր՝ շինեալ կային.
Յիւրաքանչիւր սըն մտանէին,
ըզ Սրբութիւն սըն պըղծէին. (3)
Կործ գարշութեան՝ անդ գործէին,
զոր ուսուցեալ՝ էր Մէհմէտին.
Զոր և խօսիլն՝ է աղտեղի,
լըսելըն գարշ՝ սըրբասիրին.
Զամանս ըղտուց՝ տուն առնէին,
և զայլս իշոց՝ և երիվարին.
Յամանս ինքեանց՝ բընակէին,
որ են վատթարք՝ քան զանբանին.
(4) Արդ ի՞բրև զայս՝ կատարեցին,
ըստ Թոյլ տալոյ՝ Բարերարին.
Զոր համառօտ՝ և ծայրաքաղ,
փոքր ինչ ցուցաք՝ զաղէտս իւրին.
Յայնժամ զգեցեալ սըն բաշխէին,
մի առ միոյ՝ պարգև տային.

Ի

---

(1) Յօր. Ձ՝ զայս։ (2) Յօր. Ձ՝ յայս քա-
ղաք։ (3) Յերկու օր. դաշխունին երկոտին տողք։
(4) Յօր. երկ. Նոր.

Ի հեռաւորսն (1) առաքէին,
(2) Զգեղեցկատիպն՝ զոր ընտրէին.
ռէ. Նորելացւոց՝ Թագաւորին,
ւ 'ի Խորասան՝ մեծ Սուլթանին.
Սնոտի (3) մոլար՝ Իսոլիփային,
կոյր և կուրաց՝ Առաջնորդին.
Որ է յաթոռ ըն Մէհմէտին,
սուտ մարգարէ՝ խաբեբային.
Խաւարելոց՝ (4) օրինադրին,
չարեաց մեղաց՝ ուսուցողին.
Այն որ գործէ՝ զաղտեղութիւն,
զանասելի՝ մարդոյ լեզուին.
ւ Ուսուցանէ՝ իւր ժողովին,
գործել բղխոյն՝ ըղպղծալին.
Նաւ քաւութիւն՝ մեղաց նոցին,
օրինադրէ՝ (5) լուանալին.
(6 Ողողանել՝ ջրով գետին,
մաքրել միայն՝ զերևելին.
Որով և գործք՝ որք (7) 'ի ջրին,

առա֊

---

(1) Յէր. օր. արձակէին. (2) Յօր. Ժ՝ զգեղեց կատեսոն. (3 Յօր. Ժ՝ համար. (4) Յօր. Ժ՝ ա֊ ռաջնորդէին. (5) Յօր. Ժ՝ զլուելին. (6) Յէրէ֊ էր. որ ղողանել. (7) Յօր. էրէ. 'ի ծովին.

առաւելուն՝ քան ըղձոսին.
Իսկ ըղձհոգւոյն՝ վայելչութիւն,
մեղօք թաղեն՝ միշտ 'ի տըղմին;
ոծ. Նորդ այսպիսի՝ (1) լուր աւետեաց,
գըրով հընչէր՝ յականջ նոցին.
Թէ աւետիք՝ քեզ խընդալի,
ահա պաշտօն՝ բարձի՛ զԽաչին.
Եւ ըզքաղաքն՝ ամուր նոցին,
տապալեցի՝ հիմն յարևին.
Բայց այս ծկիզըն՝ իմոյ մարտին,
որ վասըն քոյդ՝ է հաւատին.
Նաև Ռասուլ՝ քոյոյ նախնւոյն,
պատգամաւոր՝ Փեղամբէրին.
(2) Նորդ դու յիշեա՝ զիս յուրբաթին,
'ի յաղօթեըն՝ 'ի մըզկիթին.
Օ՜ի ես ահա՝ փողփողակի,
յերկրէ բառնամ՝ զազգըս նոցին.
Եւ սատակեմ՝ զամենեսին,
որք դաւանեն՝ զԱստուածորդին.
Նորդ զայս գըրէր՝ անդ 'ի հեռին,
ւ ինքըն փըքայր՝ ոգւով չարին.

Խրոխ-

---

(1) Յօրինուածէ Դ՝ այսպիսւոյ. (2) Յերկրորդ օրինուածէ՝ Ա. յլ.

խօրհրդատայր նորման՝ Հրաշափառակին,
խորհէր ջընջել՝ (1) զայլս որ կային.
ոչ․ Ոչ գիտելով՝ զայս յիմարին,
և ոչ ըմբռնաւ՝ ածել կուրին.
Թէ ոչ ուժով իւրոյ բազկին,
կամ զօրութեամբ՝ իւր (2) պիղծ Պընտին.
Սատանեալ 'ի սուր՝ և 'ի գերութիւն,
եղև Ուռհայ՝ յառնուլ նորին.
Այլ (3) իմ մեղաց ըն բազմութիւն,
և յաճախել՝ գործոց չարին.
Սատնեաց 'ի ձեռս անօրինին,
խիստ և ապըստամբ՝ բռնաւորին.
Որպէս երբեմն ըն փաղագոյն,
(4) սոյն այս լինէր՝ Իսրայէլին.
Պատուիրելով՝ (5) Տեառըն նոցին,
'ի ձեռըն սուրբ՝ Մարգարէին.
Թէ ախորժէք՝ և լուէք ինձ,
դուք ժառանգէք՝ ըզբարութիւն.
Ապա թէ ոչ՝ լսել կամիք,
զձեզ կերիցէ՝ սուր գերողին.

Պար-

---

(1) Դի չորս օր. զազգս. (2) Յօր. եբր. Մօհամ- մէտի. (3) Յեբր. օր. զի. (4) Յօր. ձ՝ սոյն- պէս. (5) Յօր. ձ՝ Տէրն.

Պարճեալ բանիւ՝ Տեառն Աստուծոյ,
խօսի Դաւիթ՝ 'ի Սաղմոսին.
ԺԷ. Եթէ թողցեն՝ որդիքըն քո,
զօրէնսն եդեալ՝ իմ հրամանին.
Գաւազանաւ ըն բարկութեան,
հարում ըզմեղսն՝ զոր գործեցին.
Իբրև յառաջ՝ ժամանակին,
Եբրայեցւոցն՝ առնէր ազգին.
Զայն որ եհան՝ յԵգիպտոսէ,
անցոյց ընդ մէջ՝ կարմիր ծովուն.
Եւ զՄանանայն՝ յանապատին,
իջոյց յերկնից՝ նըման ձիւնին.
Որոց 'ի տուէ՝ ամպ հովանին,
և սիւն հըրոյ՝ լոյս գիշերին.
Եւ խոստանայր՝ տալով նոցին,
զորս Աւետեաց՝ երկիր կոչին.
Բայց իբրև ո՛չ՝ նոքա կացին,
յօրէնսն եդեալ՝ պատուիրանին.
Ա. ա զԱբարինն՝ իւրեանց թողին,
և որթուն գըլխոյ՝ երկրպագին.
Ընդ Մադիամ՝ խառնակէին,
և պղծութեամբ՝ զերկիր լըցին.
ԺԸ. Նարկ տապաստ՝ յանապատին,
երդուաւ 'ի յաջ՝ իւր կենդանին.

Թէ

Թէ ոչ մըտցեն՝ անդըր ՚ի հանգիստ,
նոքա որք զիս՝ դառնացուցին.
Որք ՚ի յերկիր ըն պարգևաց,
մի յայնցանէ՝ անդ ոչ մըտին.
Այլ ջընջեցան՝ անդըր ՚ի վայրին,
ոսկերքն անկան՝ յանապատին.
Թողում ասել՝ զՏապանակին,
զոր ՚ի Հեղեայ՝ որդւոցն առին.
Վասն չարեաց՝ գործոց նոցին,
զոր առ խորան սըն գործեցին.
Յորս երեսուն՝ հազար դասին,
(1) յայն որ անկան՝ (2) Իսրայէլըն.
Նոյն և Հեղեայ՝ Քահանային,
պատուհասեալ՝ բեկմամբ ողին.
Եբրայեցիք՝ դարձեալ նոքին,
որ Յակոբեան՝ որդիք էին.
Յայնժամ յերկիր՝ բըղխիչ կաթին,
ըստ աւետեաց՝ հարցըն մըտին.
ոչ. Իւր ծտուարացեալ՝ գիրանային,
զուխտն (3) առաջին՝ մոռանային.

Զոր

---

(1) ՚Ի վ. օր. յայն որ. ՚ի վ.՝ այն որ. և այլում՝ այն որ. (2 Յեբրէ. օր. Իսրայէլ հէն. (3) Յօր. վ.՝ աւետեաց.

Զոր Մարգարէք ըն խո՛ստէին,
և գալ չարեաց՝ բողոքէին.
Պատասխանիս՝ խիստ առնէին,
և 'ի Տաճար ըն պանծային.
Յանժամ Հոգին՝ Աստուածային,
զայս բարբառէր՝ ընդդէմ նոցին.
(1) 'Ի սրբութեանց՝ մի՛ հեռանայք,
(2) ածել զօրէնս՝ 'ի Տաճարին.
(3) Յորս 'ի հարկէ՝ շարժեալ Բարին,
(4) 'ի դառնութիւն՝ վա՛յ ըն նոցին.
Իսկ հասոյց՝ զԲաղդէացին,
մատնեաց 'ի ձեռս՝ անօրինին.
Զերուսաղէմ՝ քաղաք ընտրեալ, (5)
առին յաւար՝ (6) և գերեցին.
Եւ ըզՏաճար ըն հրաշալին,
զայն որ շինեալ՝ Սողոմոնին.
Զկեփաղեան՝ ոսկին առին,

զկապ

---

(1) Յերէմիա օր. 'ի սրբութիւնս իմ սկսա-
նիմ. և յայլում՝ 'ի սրբութեցս. եա. (2 Յօր. մի՝
ածեմ ատերն. եա. և յայլում՝ ածել զատերն.
(3) Յերեմիա օր. զորս. (4 Յօր. մի՝ և դառ-
նութեամբ. (5) Յերեմ օր. նոցին. (6) Յեր-
եմիա օր. 'ի գերութիւն.

ջնջամած զարդին՝ կողոպտեցին.

Է. Ես զժողովուրդն՝ (1) Իսրայէլին,
գերի առեալ՝ (2) խաղացուցին.
(3) 'Ի Հետիոտ ըս տանէին,
քաղց և ծարաւ՝ պանդըխտէին.
'Ի Բաբիլոն՝ Նըստեալ լային,
(4) և ըզՍիոն՝ անդ յիշէին.
Ես այլ բաղում՝ (5) բանք որ պատմին,
մեզ օրինակ՝ նախ քարոզին.
Թէ չըլի՞նայէ՝ յիւր սիրելին,
'ի մտունգանել՝ պատուիրանին.
Ու և խըռատէ՝ (6) նա սատակագին,
յոյժ առաւել՝ քան (7) զատելին.
(8 Որպէս և Հայր ըն զիւր որդին,
փութայ խըռատել՝ և ոչ զօտարին.
Կամ Տէրունեան՝ սուրբ առակին,
իւրաքանչիւր ըն ծառային.

Կա-

---

(1) Յերէս օր. սեփՀական։ (2) Յօր. մ՝ խա_ղաղեցին։ (3 Յօր. մ՝ Է Հետիոտոս։ 4 Յէր-կուսս օրէնսքս՝ մինչ։ (5) Յօր. էրէ. են որք. (6) Յօրէնաէ մ՝ 'ի սատակագին։ (7) Յօրէնաէ մ՝ զինովին։ 8) Յօր. մ՝ այլ որպէս Հայր ըզիւր որդին. եւ.

Կամացըն Տեառն ըն գիտողին,
և արժանի՝ գործել տուժին.
Մորցէ ասէ՝ գան բազմագին,
քան զայն որ ոչ՝ գիտէ ընաւին.
ԺԶ. Որեմն այս ինձ՝ պատահեցին,
ըստ իրաւանց՝ եկին հասին.
Քանզի լըցաք՝ գործովք չարին,
և չարարաք՝ զկամս Արարչին.
Ամ հաւասար՝ ազգ մարդկային,
ամենեքեան՝ որ յիս կային.
Ուրաքանչիւր՝ յիւր հասակին,
յանդըրգնաբար՝ մեղանչէին.
Բարեաց գործոց՝ հեռանային,
և 'ի չարիս ըն հըպէին.
Ծերք (1) և տըղայք՝ արք և կանայք,
յաստըս մեղաց՝ անկեալ կային.
Քահանայք իսկ՝ քարոզք բանին,
և սպասաւորք՝ սուրբ Խորհրդին.
(2) Անխըտրաբար՝ վարուք կէին,
զոր չէ ասել՝ պարտ գործէին.
Ապա 'ի Սուրբ ըն Սըրբութեանց, (3)

ան-

---

(1) Յօր. Մ՝ մանկունք. (2) Յօր. Մ՝ անխըրատըր վարուք էին. (3) Յօր. Մ՝ Սերովբէից.

փնմաքրապէս՝ մերձենայի՛ն.
Նու այսպիսի՝ գործովք չարեաց,
ըրովք 'ի նոյն՝ անզիղջ էին։
ԺԷ. Զբաբելոնի՝ բոցն էջուցին,
զհուր և զծրծումբ ըն Սոդոմին.
Զերկրի բերան՝ անձանց բացին,
որպէս Կորխայ՝ և Դաթանին.
Ո.Ա. զի ոմանք՝ ընդդէմ երէին,
և աստանօր՝ հակառակին.
Ոսեն զհայրդ՝ երաւացին,
այս է վրէժն՝ դատաստանին.
Մի թէ միայն՝ մեղան նոքին,
քան զազգն ամէն՝ Քրիստոնէին.
Զի այսքանեաց՝ բիւր քաղաքաց,
պատիժ նոքա՝ միայն կրեցին.
Կամ թէ արդար՝ արդեօք էին,
որոց 'ի ձեռն ըն մատնէին.
(1) Զանգի և իւրքն՝ ամենեքին,
որ ըղնուա՝ չարչարեցին.
Բայց լուիցէ՝ (2) այժմ այնպիսին,
պատասխանի՝ իւրում բանին.

Ոչ

---

(1) Յերէ. օր. զանդիկ և իւրքն՝ առհասա-բակ. խոյոյլոյն՝ զանկն, և. (2) Յոր. Զ՝ այսմ

Ո՛չ ՚ի յինէն՝ բան մարդկային,
այլ ՚ի Տեառնէ՝ յոյժ պետողին.
ՀԷ. Որ փլան անկեալ՝ աշտարակին,
՚ի Սիլովամ՝ տասնևութին.
Կամ ըստ զոհից՝ Գալիլեէին,
զարիւն խառնեալ՝ Պիղատոսին.
Մի՛ թէ արդեօք՝ ասէ էին,
մեղօք միայն՝ լցեալ նոքին.
Ասեմ թէ ո՛չ՝ ապաշխարէք,
լինիք և դուք՝ նըման նոցին.
Արդ այս ՚ի խրատ՝ է մարդկային,
հանուրց բոլոր՝ Բարեպաշտին.
Ո՛չ ՚ի հաւատ ըն Ճըշմարիտ,
ունել միայն՝ վըստահութիւն.
Այլ և ընդգործս՝ արդարութեան,
միաբանել՝ ընդ հաւատին.
Զանզի մեռեալ՝ հաւատք ասին,
որում և գործք՝ ո՛չ հետեին.
Ապա թէ ո՛չ՝ յայս կըրթեսցին,
որ է օրէնք՝ Աստուածային.
Իւրաքանչիւր՝ ոք առանձին,
ակն ունիցի՝ պատուհասին.
ՀԷ. Կամ այս կենօքս՝ որ ՚ի մարմին,
կամ յանաչառ՝ մեծ Ատենին.

Իսկ

Իսկ որ 'ի ձեռս ըն մատնեսցին,
հաւատացեալք՝ անհաւատին.
Մէ յայս տըգէտ՝ ոք լինիցի,
Յաստուածական՝ դատաստանին.
Քանզի որպէս՝ երկրաւորին,
այս է հրահանգ՝ (1) դատաստանին.
Ու աստ ածիլ՝ մահապարտին,
կամ պատուհաս՝ չարագործին.
Ո՛չ հրամայէ՝ մեծ իշխանին,
կամ սիրելի՝ բարեկամին.
Այլ անարժան՝ մարդոյ վերջին,
և դառնագոյն՝ դիմաց դահճին.
Նոյնպէս և այս՝ տընօրինին,
առ երկնաւոր՝ Թագաւորին.
Որպէս տանջանք՝ Եգիպտոսին,
չար հրէշտակօք՝ լինել ասին.
Կամ կըռապաշտ՝ բարբարոսօք,
(2) զազգըն տանջէր՝ զԻսրայէլին.
չճ Կամ առ 'ի խըթատ՝ զարհուրագին,
դիւաց մատնէ՝ զմանց մարմին.
Նա կամ բերում ըն կարկըտին,

և

---

(1) Յօր. Ը՝ դատաւորին. (2) 'Ի մեռան ժա. պատճառ այս ասաց.

և եղեման՝ խրստագունին.
Կամ անձրևաց՝ գալ (1) անչափին,
կամ անխոնաւ՝ խիստ երաշտին.
Կամ բազմութեան՝ յոյժ մարախին,
կամ դալուկին՝ մրջիւնային.
Եւ կամ մրկամբ՝ զազրագունին,
'ի յեռացումն°՝ անդանտանին.
Արդ մի պարծիր՝ ով անըզգամ,
ժանտ և ժըպիրհ՝ չարեօք փարթամ.
Թէ զօրաւոր՝ քոյին ձեռամբ,
զիս հընձեցեր՝ դու տարաժամ.
Կամ Մէհմէտին՝ քո պաշտամամբ,
առեր զաւարս՝ (2) անյաղթական.
Եւ մի կարծեր՝ անբարտաւան,
(3) ըզքեզ հըսկայ՝ և յաղթանդամ.
Քանզի նըման՝ ես դու մըկան,
որ սատակմամբ՝ պըղծէ ըղթան.
ԺԷ. Կամ աղտեղի՝ կոյր խըլըրդան,
որ կայ յանըրոյս՝ խաւար մըթան.
Որ 'ի ծածուկ՝ և ոչ յայտնական,
փորէ կըզերին ըն քեզ նըման.

Կամ

(1) Յօր. ձ՝ անբաւին. (2) Յօր. ձ՝ յաղթական. (3) Յօր. ձ՝ և կամ.

Կամ զերթ թըրթուր՝ զազրաբերան,
Թունոք (1) պըղծէ՝ ըզբուրաստան.
Եւ կամ մարախ՝ յոյժ բազմազան,
զհիւթըն ծըծէ՝ զդալարական.
Որ մինչ հրամանն՝ Արարչական,
(2) կամի զտանջել ըն նոքա գան.
Իսկ 'ի նայել ըն քաղցր աչամբ,
դարձեալ ջընջէ՝ զայն սատակմամբ.
Ո՜մուկն՝ և խըլուրդ ըն մըտրան,
ջըրով խեղդէ՝ խոր հեղձական.
Իսկ ըզմարախ ըն յոգներամ,
ուտէ հալէ՝ տարմին բերան.
Այսպէս և դու՝ Թըշուառական,
մընայ չարեաց՝ 'ի քեզ վախճան.
Թէ ւ ինձ եղեր՝ մահու դարան,
դուք փորեցեր՝ կորըստական.
չճ. Յաւօք լըցեր՝ զիս տըխրական,
կենացս եղեր՝ իմ դաւաճան.
Որ զիմ տըղայս՝ վայելչական,
(3) խողխողեցեր՝ զերթ ըզգազան.
Եւ նըստուցեր՝ զիս 'ի մըթան,

եբր

---

(1) Ուր. մ՝ դեղեալ. (2) Ի նոյն՝ կամին զտանջն նորանան. (3) Ուր. մ՝ փողփողեցեր.

երբ զմոռեալ՝ 'ի գերեզման.
Արդ լո՛ւր և դու փըտեալ գերան,
մերձ 'ի յանկումըն կործանման.
Ռանզն ահա՝ թուրն աղդական,
սուրըն սըրբեալ՝ Աստուածական.
Այն որ է բան ըն Հայրական,
(1) քան զերկսայրի՝ սուր հատական.
Պատանոցիդ՝ վերայ շողան,
ըմպել զարիւն ըդ մըռմըռան.
Որպէս զբաժակ ըն դառնահամ,
ինձ արբուցեր՝ զյիմարական.
Արդ ըմպըրուր ըն վերջնական,
արբցես և դու՝ զդըլորական.
Որ տարապարտ՝ մարտեար ընդ իս,
չար հատուցեր՝ (2) բարւոյ փոխան.
ՀՅ. Ընկա՛լ և դու՝ միթժուց տուգան,
առցես 'ի ծոց ըդ եօթնական.
Առակ լեցիս՝ յազգ ամենայն,
տիպ և օրինակ՝ յազգս մարդկան.
Որք տեսանեն՝ եղուկ քեզ տան,
վա՜յ 'ի վերայ՝ վայի կարդան.

Այ

---

(1) Յօրինակ Մ՝ Ռեղ. (2) Յօրինակ Մ՝ ներբո.

(1) Ո՛վ այր սեն՝ ամբարտաւան,
(2) Չարար զ Աստուած՝ իւր օգնական.
(3 Այլ յուսացաւ՝ յոյժ մարմնական,
և 'ի մեծութիւն՝ իւր նանրական.
Վասն այսորիկ՝ Աստուած իսպառ,
կործանեսցէ՝ զքեզ յաւիտեան.
Եւ խլեսցէ՝ զարմատըս քո,
(4) յերկրէ հանցէ՝ կենդանական.
Չարք ամենայն՝ որք անիծան,
'ի սկզբանէ՝ մինչ 'ի վախճան.
'Ի վիշապէն՝ որ քեզ նըման,
և (5) 'ի յորդւոյն՝ այն կորստեան.
Վերագայցեն՝ քոյդ գագաթան,
ըզքև պատեն՝ որպէս պարան.
ՀՆ. Նա սատանայ՝ դէմ յանդիման,
կայց

---

(1) Յոբ. Ժ՛ Որդ դու եղեր ամբարտաւան.
(2) 'Ի միւսմ օր. Չարեր զ Աստուած քեզ օգնական, այլ յուսացար յոյժդ, և այլն.
(3) 'Ի միւսմ փաղաքարէ պաշտամին երեքօրին սաղմոս յայլում տնի միայն՝ և 'ի մեծութիւն իւր նանրականն. (4) Յորենոս Ժ՛ վայրէ.
(5) Յորենոս Ժ՛ 'ի վարուցն.

կայցէ յաջմէ՝ քեզ օգնական։
Արդ եղիցիս՝ դու հալածեալ,
որպէս փոշի՝ հողմով (1) հոսեալ.
Ի հրեշտակէն՝ Տեառըն նեղեալ,
Իբրև բղձեալ՝ անհետ եղեալ.
Եւ ճանապարհ՝ քո խաւարեալ,
յաջ և յահեակ՝ զքեւ պաշարեալ.
Արագապէս՝ փոյթ ժամանեալ,
քեզ որոգայթ՝ անգիտացեալ.
Սուրն զոր ինձ՝ գաղտ թագուցեալ,
առցէ զոտիւք ըդ խորտակեալ.
(2) Ի գուբ խորին՝ ապականեալ,
լիցես դու անդ ըր կորուսեալ.
Իբր ըզԴաթան՝ գետին կլլեալ,
Կորխ և Աբիրոն՝ յերկրէ ծածկեալ.
«Քանզի քեզ (3) այն՝ բաժին հասեալ,
արիւնահեղ՝ նենգով լցեալ.
(4) Սրբով արև ըդ պակասեալ,
լիցի տանեաց՝ խոտ ցամաքեալ.
Է. Եւ ժամանակ՝ կենացդ (5) հատեալ,

յո-

---

(1) Յօր. Վ՝ լցեալ. (2) Ի Վրամ Գաղափարի պակասին երկ. տողքս. (3) Յօր. Վ՝ անդ. (4) Յօր. Վ՝ որով. (5) Յօր. Վ՝ հասեալ.

յորում է յոյս՝ քո հաստատեալ։
Ընդ քեզ և ազգ ըստ կորուսեալ,
Հագարացուոց՝ եղեն ջնջեալ։
Որդիք ձեր որք՝ կանայք գերեալ,
եղեն մուրողք՝ և տատանեալ։
Եղեն յարկաց ըն տարագրեալ,
փոխան խմոյ ըն տատանեալ։
Ոսկինչ և ըզգոյս՝ ձեր վաստակեալ,
առցեն օտարք՝ յափշտակեալ։
Որ հատուցիքն՝ ինձ (1) չարաչար,
դարձցի ՚ի գլուխ՝ ձեր բազմացեալ։
Արդ մի գըտցի՝ ձեզ օգնական,
կամ ձեր (2) որբոցն՝ (3) ոք ողորմեալ։
Այլ եղիջիք՝ (4) դուք տատանեալ,
հանդերձ ծնընդովք՝ (5) յազգէ ջնջեալ։
Ձեր յիշատակ՝ յերկրէ բարձեալ,
՚ի մէջ մարդկան՝ ոչ յիշեցեալ։
Փորձ զանիծից՝ դու գործեցեր,
վասն այսորիկ՝ զայս կրեցեր։

Արդ

---

(1) Յօրինակ մի՝ չարչարեալ։ (2) Յօրինակ մի՝ որբոյն։ (3) Յօրինակ մի՝ որ ողորմեալ։ (4) Յօրինակ մի՝ անօգնական։ (5) Յօրինակ մի՝ անխնայական։

Գճ. Որդ քեզ նշյէ՝ (1) կարճի ցաւեր,
և Կայենին՝ հասցէ երեր.
Ի դառնութիւն՝ դարձցին տարերք,
Ջրրհեղեղին՝ ելցե՛ն գետերք.
Սեւ ամպ մըթին՝ կարկըտաբեր,
զքեզ արասցէ՝ անպըտղաբեր.
Սոդոմացւոց՝ հուր ծըծըմբբեր,
իջցէ 'ի գլուխդ՝ արիւնակեր.
Վհան զՓարաւոն՝ Եգիպտացին,
Քիստ և վայրագ՝ սըրտիւ եղեր.
Ըզ ըղձանկունն՝ Իսրայելին,
միայն զարուս ըն սուզեցեր.
Ո. յլ հաւատար՝ խողխողեցեր,
(2) յարեան վըտակս ըն խեղդեցեր.
(3) Որդ անդրանիկ՝ զոր սիրեցեր,
զու և քոյին՝ (4) տոհմ և ընկեր.
Ի հեշտակէն՝ այն մահաբեր,
տատակեսցին՝ յանլոյս գիշեր.

Օ. ան

---

(1) Յօր. երէ. կարճ՝ի յօրեր. յայլում՝ կարճիւ օրեր. և 'ի միւսում՝ կարիճ յաւեր. (2) Յօր. մէ՝ զարու և զէգ կոտորեցեր. (3) Յօր. մէ՝ անդ. (4) Յօր. մէ՝ տոհմն որ է. 'ի յայլում՝ տոհմն թագըքին.

Զանմեղ գառինն՝ պատառեցեր,
ո՛վ դու (1) Զանգի՝ արիւնակեր.
պէ. Պրու և գազան՝ ազգիդ գայլեր,
զհօտս հովուօք՝ գիշատեցեր. (2)
(3) Յաղջամղջին՝ ւ ոչ 'ի կարմիր,
ծովս անդրնդոց՝ ընկղմեցեր.
(4) Զամաղէկաւ՝ չարեօք զանցեր,
զնորս Իսրայէլ՝ չարչարեցեր.
Իսրայէլին՝ Աստուած Յիսուս,
զքեզ արասցէ՝ (5) անմանկաբեր.
Տարցէ զարեւ զ՞՝ 'ի սուր սուսեր,
իբր (6) յանխընայ՝ զիս դու հարեր.
Նա ըղքաղաք ըս քո (7) յաւեր,
զերթ զԵրիքով հիմըն 'ի վեր.
Որ (8) զՔանանուն՝ ջընջեաց զազգեր,
Յեսուաւ յերկրէն՝ աւետարեր.
Նոյն արասցէ՝ Տէ՞րն իմ Յիսուս,
զքեզ

---

(1) Յօր. երէտ՝ դու և քո ազգի գայլեր. (2) Յերէ. օր. պտէտուէն երէտէն փողէս. (3) Յօր. մէ՝ զաղջամղջին և ոչ 'ի կար. (4) Յօր. մէ՝ զԱմաղէկայ չարեօք լցար. (5) Յօր. մէ՝ անպտղաբեր. (6) Յօր. մէ՝ անխնամ. (7) Ի մէ. փող. աառուէր. (8) Յօր. մէ՝ որ քան զանսանունն.

զքեզ տարագրեալ՝ օտարաբեր. (1)
Օ՛ երթ Գողիադ՝ Փղշտացին,
յուժ ու 'ի հասակ ըդ փըքաբեր.
Պինդ քո գլուօք՝ նըզովեցեր,
և պերճացեալ՝ զքեզ ինձ ցուցեր.
Դէ. Արդ 'ի Գաւթայ՝ ծընեալ մանուկ,
Տէր և Որդին՝ (2) խորհըրդաբեր.
Հարցէ ըզքեզ՝ (3) անդ 'ի ճակատ,
երեքքարեան՝ (4) առանձնաբեր.
Առցէ ըզգէնդ՝ յոր յուսացեր,
բաշխէ զաւար ըն զոր առեր.
(5) Հատցէ ըզգլուխ՝ քո սուսերաւ,
որպէս և անդ անօր տեսեր.
Հըռափակայ՝ նըմանեցեր,
զեղջիւրդ 'ի յամպ ըս համբարձեր.
Բանն առ Բարձրեալ ըն (6) խօսեցեր,
և 'ի յերկինս՝ զքերանդ (7) եդեր.
Արդ 'ի դըժոխս՝ իջցես 'ի խոր.

քեզ

---

(1) Յոր. Ձ՝ օտարաբար. (2) Յոր. Ձ՝ խոր-հրդաբար. (3) Յոր. Ձ՝ այդր եւ. (4) 'Ի Ձ. Կող. եռանձնաբեր. (5) Յոր. Ձ՝ Հարցէ սու-սերբ. յայլս՝ Հատցէ. (6) Յոր. Ձ՝ արձակե-ցեր. (7) Յեբէին օր. ածեր.

քեզ անկողին՝ մէջք և ցեցեր․
Եւ նոյն հըեշտակ ըն մահաբեր,
սրով հատցէ՝ զքեզ 'ի յաղդեր․
Նախորդս՝ երկրորդ եղեր,
և զԻսրայէլ ըս գերեցեր․
Օ°տունն° Յուդայեան՝ յաւար առեր,
և զՄակաբեանս°՝ չարչարեցեր․
պէտ․ Արդ հատուսցի՝ քեզ փոխարէն,
չարեացն ամէն՝ զոր գործեցեր․
Տուն քո լիցի՝ անհետ ու աւեր,
և դու գերի՝ ազգաւ յերեր․
Տոհմ և ազինք ըդ քո Թուրքեր․
հալածեսցին՝ յերկրէ եղեր․
Ջերովդէսի՝ նըման գըտար,
ու այլ առաւել՝ գերազանցեր․
Օ°մայրըն մանկամբ՝ դու ըսպաներ,
զկաթն° ըն արեան ըն խառնեցեր․
Արդ զի դու յիս՝ ոչ խնայեցեր,
ու ողորմութեամբ՝ ոչ ներեցեր․
Եւ քեզ յաւուր ըն (1) չարաբեր,
մինչ տագնապիս՝ սարսըռաբեր․
Այլ գըթացի՝ աջ Արարչին,

ու ոչ

---

(1) Յոր․ Ժ՝ չարութեան․

և մի՛ (1) նայեսցէ՝ ողորմաբեր.
Աւ ՚ի մօտոյ՝ մերձ (2) ՚ի յաւեր,
Հեղու զմըլթերդ՝ (3) զոր գանձեցեր.
Յաւուր վըրիժուց ըն հատուցման,
Մինչ հարկանի՝ ոտըդ ըզքարբեր.
ղծ. Զանկլը իսպառ՝ բարկացուցեր,
Զքաղցր և բարին՝ դառնացուցեր.
Ահա մերձեալ՝ օր կորըստեան,
Քո ժամանակ՝ թշուառաբեր.
Զի է հասեալ՝ (4) պատրաստաբեր,
Տէրըն ՚ի վերայ՝ քո (5) վըրիժաբեր.
Այն որ գոչէ՝ Աստուածաբար,
Զինքըն յայտնէ՝ մարդկան ՚ի վեր.
Ձայն° արձակէ՝ վըրէժխընդիր,
սուրըն (6 որ է՝ փայլակնաբեր.
Արթուցանէ՝ զննեալ իւր յարեանդ.
և կերիցէ՝ (7) զմիս քո սուսեր.
Մինչև առցէ՝ բազմապատիկ,
Ըզվրէժ արեանն՝ իմ զոր հեղեր.

Ամ

---

(1) Յերկ. օր. Նայեսցի. (2) Յօր. Ձ՝ ՚ի յօրեր. (3 Յօր. Ձ՝ որ գործեցեր. (4) ՚Ի Ձ. Գաղ. պատրաստբեր. (5) Յօր. Ձ՝ վրիժբեր. (6) Յօր. Ձ՝ արեան. (7) ՚Ի Ձ. Գաղ. զմիսս.

Այս տուօրեայս՝ և անցաւորս,
յորում ունիս՝ փոքր ինչ օրեր.
Յոր հուպ եղեալ՝ է քեզ տապար,
և հատանէ՝ որպէս ծառեր.
Բայց զինչ լինիս՝ ով եղկելի,
յայն ահագին՝ օրն ահաբեր.
Վէ. Որ (1) ոստանելոց՝ է կենսաբեր,
և քեզ կըրկին՝ նա մահաբեր.
Օրըս դու ծաղկներ՝ և մեռուցեր,
և յանցաւոր՝ կենաց հաներ. (2)
Նորա թռչին՝ ամպովք 'ի վեր.
'ի հրեշտակաց՝ խառնին դասեր.
Իսկ դու կոծիս՝ անդր առընթեր,
քո Մէհմէտին՝ յոր յուսացեր.
Գնացաց խառնիք՝ դուք 'ի գընդեր,
զորոց (3) ըղկամն ըն գործեցեր.
Նոքա դժոխոտին՝ բանան փակեր,
երկնից դըռանց ըն լուսաբեր.
Ահեղ դըժոխոց՝ բացեալ բերան,
և տարտարոս ըն ցըրտաբեր.
'Ի հուրն անշէջ՝ կիզողական,

անս_

---

(1) Յօր. Վէ՝ յայտնելոց։ (2) Յերէ. օր. դաշ–
տին երկնային փողոյ։ (3) Յօր. Վէ՝ Ճաբարն, եւն.

անքրուն որդանց ըն լինել կեր․
Խայտաքըն անկըղյս՝ ու (1) արտօսրաքեր,
Թանձր և մըրթին՝ զերթ (2) գոյն կըպեր․
Որ է նա հուր՝ խաւարակերպ,
չունի ճաճանչ՝ ինչ լուսաքեր․
դէ․ Մ․ մլ Թանձրամած՝ շօշափելի,
մինչ մօտ (3) անկըղյս՝ է այս գիշեր․
Մ․ յրէ խաւար՝ բայց ոչ ծախէ,
անհատ պահէ՝ միշտ ՚ի յերեր․
Ո՛չ զամս՞ հազար՝ և կամ զերկուս,
և ոչ հարիւր՝ հազար բիւրեր․
Մ․ մլ անվախճան՝ է (4) և աներբ,
և յաւիտեան՝ անպարաբեր․
Յոր անկանիք՝ դուք անդանօր,
այրիք որպէս՝ հոսեալ յարդեր․
Կամ զորոմանն՞՝ ընտրեալ բուսեր,
՚ի հնձտակաց՝ կապեալ խրձեր․
Յայնժամ լըցցի՝ բանն ասացեալ,
մարգարէին՝ Դաւթի (5) երգել․

Որ

---

(1) Յօր․ երէկոյ՝ անօսրաբեր․ (2) Յօր․ ճ՝ թունաբեր․ (3) Յօրինակ ճ՝ յայն լոյս եա․ (4) Յօր․ ճ՝ ու անըմբեր․ (5) ՚Ի ճեռն գաղ․ սուրբ երգ․

Ուրա՛խ լիցին՝ արդարք 'ի Տէր,
Զի՛նչ հատուցման՝ լինին դատեր.
Զի 'ի յարեան՝ մեղաւորին,
լուասցեն ըղձեռս՞՝ որպէս յաղբեր.]
Եւ (1) ասասցէ՝ մարդ արդարև,
գուցէ Աստուած՝ իրաւարարեր.
պՑ · Տունկ բարիս՝ (2) բարեացըն Տէր.
տացէ չարեացն՝ անբաւ չարեր.
Բայց դուք որդիք՝ իմ սիրելիք.
չէք ինձ մեռեալ՝ այլ կենդանիք.
Քանզի յերկրի՝ հաւատացեալք,
և 'ի յերկին քո պսակիք.
Յաչս մարդկան՝ մեռեալ կարծիք,
և 'ի յայժմուս՝ աղօր Աելիք.
Այլ յԱստուծոյ՝ ձեռին լինիք,
և կենդանին՝ յուսով պահիք.
'Ի հրեշտակաց՝ այժմ երանիք,
և յանմարմնոց՝ դասըն կարդիք.
Զմահկանացու՝ մարմին լուծիք,
և զհողեղէն՝ տուն քակեցիք.
Այլ գեղեցիկ՝ և հրաշալիք,

ան-

---

(1) Յօրինակ մի՝ արասցէ. (2) 'Ի մի օր. որք են բարիք.

անձեռագործ՝ շինուած տունիք.
Որոյ շինող՝ Ճարտարապետ,
այն որ կազմեաց՝ կամար զերկինս.
Ի ձեռբ այնի՝ վաստակեցիք,
յանձրևաբեր՝ սերմանեցիք.
Պղ. Ո՛զորեանն՞ ՚ի հող ըն թաղեցիք,
յորում նեխեալ՝ անդ լու ծանիք.
Եղեմնապատ՝ (1) սառամբ լինիք,
և ձիւնաթաղ՝ ամբողջ պահիք.
Մինչ ՚ի գարուն՝ հողով ծածկիք,
անեթացեալ՝ (2) պարարտանջիք.
Յորժամ կենաց՝ ցօղոյն արբջիք,
վաղվաղակի՝ բուսանիջիք.
Որոտ ընդոստ՝ վերաբերիք,
(3) յանկարծակի՝ վերերևիք.
Որպէս ծաղիկ՝ բողբոջեցիք,
(4) սաղարթագեղ՝ պաճուճիցիք.
Յուսըն կենաց՝ մերձեալ հըպիք,
(5) ՚ի մահացուէն՝ այլ ոչ խաբիք.

Բաղ.

---

(1) Յերէ. օր. սառնամանիք. և յայլ. սաղմամբ.
(2) Յօր. մէ՝ պարարտորոլ լեք. (3) Յօր. մէ՝ և անկարծիք. (4) Յերէկոր օր. սաղարթաբեղ.
(5) Յերէկոր օր. ՚ի մահուանէն.

Բազմաբեղուն՝ մտեղ՞ն արձակիք,
մինչ 'ի յերկին ըս (1) հասանիք.
Որք արտասուօք ըն ցանեցիք,
յորժամ աստի՝ (2) անդ երթայիք.
Խընդայք ցընծայք՝ զուարճալիք,
զորայն 'ի գիրկս՝ առեալ հրճուիք.
Չ. (3) Աշխատեցեալք՝ իբրև մշակք,
'ի սաստ տօթոյ՝ աստ քրտնեցիք.
Յորժամ հընձէք՝ զոր ցանեցիք,
յանմահական՝ դրախտին հանգչիք.
Ընդ զովարար՝ տընկոյն նըստջիք, (4)
և՝ յազգիրէն՝ կենաց արբջիք.
Որ չարչարեացն՝ բըղձեց լացցէ,
դուք խընդալից՝ սըրտիւ բերկրիք.
'Ի բոց հնոցին՝ (5 նա կիզանի,
դուք 'ի վըտակն՝ Եդէն շըրջիք.
'Ի ձէնջ հայցէ՝ լեզուին ջըրիկ,
դուք ոչ տայցէք՝ նըմին (6) կաթիլ.
Նա 'ի բերան՝ Աւելքարայ,

զոր

---

(1) Յօր. Գ՝ հասանիցիք։ (2) Յօր. Գ՝ յանդ.
(3) Յերէ— օր. աշխատեցայք։ (4) 'Ի Գ——
Ֆազաֆ—րէ՝ նըստիք. (5) 'Ի Գ. օր. անդ կի-
զանին. (6) Յօր. երէ. թաթիկ.

զոր խորտակէ՝ նորին ժանիք.
(1) Նու բնակութեան՝ իւրոյ տեղիք,
(2) է դըժոխոց՝ յատակ (3) ներքին.
Իսկ ձեզ է գոգն՝ Աբրահամու,
ուր Ղազարոս՝ (4) ու իւր նըմանիք.
Յորոց միջին՝ վիհ անհնարին,
(5) և անդրադարձ՝ չէք բնաւին.
Եթ. Դուք՚ի ձեռաց՝ Տեառըն տանջեալք,
ըղպարտօ՞ մեղաց՝ կըրկին առիք.
Զօտըդեղ պատկեր՝ չարեայն եղծիք,
զոր (6) 'ի մարմնի՝ ասա ունէիք.
Զամօթ բնութեան ըն մերկացիք,
զաղտեղութիւն՝ արեամբ լուացիք.
Արդ քան ըղձիւն՝ ծայրատակ լինիք,
և քան ըղկաթ ըն մածանիք.
Ընձառ լուսով՝ լուսաւորիք,
և թագ 'ի գլուխ՝ պըսակեսջիք.

Զայս

---

(1) 'Ի ձեռմ գաղափարէ պահանջին յետագայ եր- կօքին տողք. և յայլ. և բնութեան նորին եւ. (2) Յօր. մ՝ և դժոխքին եւ. (3) Յօր. մ՝ երկինք. (4) Յերէ. օր. գոյր նմանիք. (5) Յօր. երէ. իւրեանց և դարձ բնաւին չէք. (6) Յօր. մ՝ մարմնեղէն.

Զայս նեղութիւն՝ անդ ո՛չ յիշէք,
զոր 'ի մարմնի՝ աստ ունեյիք.
(1) Ըզչարչարանս ըս մոռասջիք,
և 'ի մահուանէ՝ այլ չերկընչիք.
Թէ և մեռայք՝ այժմ 'ի մարմնի,
կեանս (2) ու Աստուած՝ ծածկեալ ունիք.
Յորժամ ծագի՝ յարեւելից,
դուք ընդ նմա՝ փառօք յայտնիք.
Յաջակողմեան՝ նորա դասիք,
ընդ վըկայից ըն պըսակիք.
ԶԷ. 'Ի դոյն արեան՝ կարմիր փայլիք,
զոր ինքնակամ՝ ձերով հեղիք.
(3) Արդ ընդ արանց՝ սըրբոց բազմիք,
կայնայքդ 'ի դասս՝ կուսից կարգիք.
Անմեղ մանկունք՝ տըղայք սիրունք,
'Ի հըրեշտակաց՝ գունդ ըն խառնիք.
Իբրև փեսայ՝ Թագիւ պըճնիք,
և որպէս հարս ըն զարդարիք.
Անճառ փառօք՝ փառաւորիք,
բազմանըկար՝ գոյն պաճուճիք.
Արեգական՝ նըման ծագիք,

յար-

---

(1) 'Ի Ք. օր. զի. (2) Յօր. երէ. առ Քրիստոս.
(3) Յօր. Ք՝ Արդ.

յարքայութեան՝ երկնից փայլէք.
(1 Ընդ անմարմնոց՝ դասըս ցընծայք,
յիմանալեաց ըն բերկրիջիք.
Միշտ երգակից՝ նոցին լիջիք,
'ի լոյս փառաց՝ Տեառըն բնակիք.
Ընդ կենդանեաց՝ դասուն հաւատար,
բանքս այս լիցին՝ (2) յոյժ մխիթար.
Որ էք 'ի լաց՝ դուք անդադար,
Նըստիք 'ի սուգ՝ 'ի տան խաւար.
ԽԵ. Տան իմ հընձոց ըն տարաժամ,
կանաչ բուսոց՝ խորշակահար.
(3 Եւ թէ ցրուած՝ կայք 'ի յաշխարհ,
և 'ի գերութիւն՝ յերկիր օտար.
Եթէ 'ի ծոյն՝ այն մահարար,
մնացեալ առ իս՝ էք յուսաբար.
Եթէ (4) այլուստ՝ ոք բարերար,
յիս մերձեցաւ՝ վըշտակցաբար.
Նոյնէք յոտաց՝ զուարճաբար,
ձուգըդ լուծէք՝ ըղվըշտաբար.

Ըա

---

(1) Յոր. Ձ՝ արդ յանմարմնոց։ (2) Յոր. Ձ՝ այժմ մխիթար։ (3) Յետագայ Ճեռքերին տողջ ձերկու օր. Ճեր 'ի Ճայր եղեալ էին։ (4) Յոր. Ձ՝ այլ ուստեք։

Հանէ՛ք զըզգեստ ըդ (1) տըխըրարար,
զգեցէ՛ք զպայծառ՝ ուրախարար.
Մ՛ի տըրտմիցէք՝ այլազգաբար,
զերթ հեթանոս՝ կամ հրէաբար.
Մ՛ի ՚ի յերկիր՝ հայէք (2) ՚ի վայր,
և զայս տեսէք՝ կենաց վըճար.
Մ՛ի յառօրեայս՝ անասնաբար,
դընէք զյոյս՝ իբր՞ անհանճար.
Մ՛ի զփափկութիւն ըս մահարար,
տեսէք անձին՝ կենդանարար:
Ըէ. Մ՛ի զմեծութիւն՝ (3) կորստական,
համեմատէք՝ կենաց՞ն անճառ.
Մ՛ի զցանկութեան՝ ախտ (4) հեշտաբար,
համարիցէք՝ զուարթարար.
Մ՛ի որք մեռանն՝ սաստ չարաչար,
լայք և ողբայք՝ անյուսաբար.
Զանզի ունիմք՝ Տէր բարերար,
որ բըժըշկէ՝ զմեզ (5) տէրաբար.
Թ՛էպէտ (6) հարու՛ ոչ սաստկաբար,
այլ

---

(1) Յօր. Բ՝ տխրական: (2) Յօր. Բ՝ ՚ի չար:
(3) Յօր. Բ՝ կոտորեցեր. և յայլ. կորստաբար:
(4) Յերէ. օր. հեշտաբեր: (5) Յերէ. օր. սէ-
րաբար: (6) Յօր. երէ. եհար:

տալ հայրօրէն՝ և գըթաբար․
Բանզի նփոփէ՝ զմեզ (1) սիրաբար,
և ոչ բարկանայ՝ մեզ 'ի յըսպառ (2)․
Ոչ ըստ մեղաց՝ մերոց արար,
և ոչ ը̄ս չարեացն՝ ածէ վըճար․
Այլ ը̄ս երկնից ըն բարձրութեան,
զողորմութիւն՝ իւր բարձր՝ արար․
Նու ընթացիւք՝ արեգական,
հեռի 'ի մէնջ՝ ըզմեղս արար․
Զի անհընարքն՝ (3) են նմա հընար,
և անկարելիք (4) ըն դիւր և կար․
ըծ․ Ահա սակաւ՝ ինչ ժամանակ,
փոխէ զպըղտոր՝ ջուրըն 'ի յըստակ․
Նու տայ ըմպել՝ դառնաճաշակ,
այնմ որ արբոյց՝ ինձ դըժընդակ․
Զվերջին մըրուր ըն կապուտակ,
արբուցանէ՝ նըմին բաժակ․
Իսկ ինձ պայծառ՝ և քաղցրունակ,
զանմահարարն՝ ըմպել վըտակ․
Ոչ թէ իմոյն՝ միայն գինակ,

Զոր

(1) Յօր․ Զ՝ դըժար․ (2) Յօր․ Եբր․ յոյժ իս-պառ․ (3) Յօր․ Զ՝ անհնարինքն․ (4) Յօր․ Զ՝ ընդ իւր․

զոր ինչ (1) հատոյց՝ ինձ ձախողակ. (2)
Մայլ եօթնից ըս չափ (3) կըրկնակ,
դարձցի 'ի ծոց՝ իւր հակառակ.
իսկ ըսկօպետալըսդ՞ որ էք 'ի փակ,
արձակեսցէ՝ (4) Տէր ընդարձակ.
Եւ զգերութիւնս՝ իմ վըտարակ,
դարձուցանէ՝ այսրէն 'ի յարկ.
Մտանէ զգերիչս՝ իմ 'ի յապտակ,
սուր և 'ի զընդան՝ (5) ձեր փոխանակ.
Մարժէ կըրկէն՝ զազգըն Փըրանկ, (6)
(7) անհուն հեծեալ՝ և հետեւակ.
ԺԷ. Իբր ըզծովու՝ ալեաց կուտակ,
փոթորքելով՝ դան խիստ և բարկ. (8)
(9) Մածան ծովու՝ աւզի դունակ,
կամ զերթ աստեղք՝ երկնից 'ի կարգ.
Ընդուն (10) զամէն՝ երկրէ յատակ,

որ-

---

(1) Յօր. Մ՝ զոր ինձ. (2) 'Ի Մ. օր. ձախունակ.
(3) Յօր. Մ՝ չափս. և յայլ. չափ կրկին. (4) Յօր. Մ՝ ազատեսցէ. (5) 'Ի Մ[illegible] օրինակի՝ տալ.
(6) Յ[illegible] օրինակին [illegible] Փ.
(7) Յօր. Մ՝ անթիւ. (8) Յերկու օրինակի՝ և բարակ. (9) Յօր. Ինչ՝ [illegible] գետոյ.
(10) Յօր. Մ՝ զօրէն տեղի. ևն.

որպէս ընձիւղն՝ տարաքատակ.(1)
Հընչեն զերթ հողմ ըն հիւսիսակ,
զամպըն վարեն՝ ընդհակառակ.
Մաքրեն զաշխարհ ըս բովանդակ,
(2) յանհաւատից՝ առնեն դատարկ.
Զմահմետական՝ ազգ. հասարակ,
(3) առնուն յաւար՝ և յասպատակ.
Պերեն զխորխն ըն Խորասան,(4)
զԲաբէլ առնեն՝ խիստ աւերակ.
Զայն որ յամէն՝ բարեաց դատարկ,
և Աստուածային՝ ջըրոյն ցամաք.
Եւ զանապատ ըն դիւաբնակ,
զՄէքէ (5) քակեն՝ հիմն՞ ՚ի յատակ.
Յորում ըզդև սըն հալածակ,(6)
անդր առաքէր՝ Տէրն համարձակ:
ջէ. Զ՞քարըն (7) գլորեն՝ ըզսևորակ,
Ձըգեն կարմիր՝ ծովուն յատակ.

Որ-

---

(1) Յօր. Թ՝ տարէքատակ: (2) Յօր. Թ՝ յա-նօրինց առնել. և յայլ. անհաւատից: (3) Յօր. Թ՝ առնեն աւար և ասպատակ: (4) Յօր. Թ՝ զԲաղտատ. և յայլ էՖ՝ զԲաբելոն խիստ (5) Յօր. Թ՝ զՄաքայն: (6) Յերէ. օր. հալա-ծէր: (7) Յերէ. օր. խլեն.

Որպէս առիւծ՝ ընդ նապաստակ,
Զհետ (1) մշտանեն՝ նոցա երագ.
յամ զերթ առիւծ՝ գոչէ առակ,
Փախչին երէքն՝ անհակառակ.
Այսպէս ջընջին՝ նոքա խոպառ,
Ի սուր սուսեր՝ ւ 'ի տեղ նիզակ. (2)
(3) Ու զայլն՞ առնեն՝ փախըստական,
Վարեն մինչ յայն՝ կոյս անբընակ.
Առնուն զծառայս՝ և զաղախնեայս,
զկանայս նոցա՝ և ըզզաւակ.
Տիրեն ամէն՝ երկրի ծագաց,
և (4) յընդհանուր՝ կողմն՞ աշխարհաց.
Քրիստոնէից՝ հանուր ազգաց,
Փրկիչ լինին՝ (5) յանօրինաց.
Յեկեղեցի որն խաւարած,
յայնժամ վառի՝ լոյս (6) կանթեղաց.
Ու որ ծառայքն՝ էին չարաց,
խառնին 'ի գունդ որն մեծատանց.
ԶԵ. Գրան ժողովն՝ յամէն կողմանց,

ուր

---

(1) Յօր. Գ՝ մատնեն. (2) Յօր. Գ՝ զայն.
(3) 'Ի Գիտ. օր. այլ. (4) Յէրէ. օր. 'ի ընդ-
հանուր. (5) Յէրէ. օր. անօրինի. (6) Յօր.
էրէ. կանթեղաց.

ուր (1) հալածեալ՝ են և ցրուած.
(2) Մինն աշխարհ՝ Քրիստոնէից,
(3) անշաւիղ և անբաւ՝ բարեօք լցեալ.
Մինն առատ՝ պղտորուղ բազմաց.
սերմանց և ամէն՝ (4) պտղաբերաց.
Մարդիկ ցնծան՝ զուարճացեալ,
յուտել յըմպել են պարարեալ.
Որք (5) վայ ասեն՝ վայլ մեռելոց,
եղուկ կարդան՝ գերեզմանաց.
Թէ (6) Է՞ր չհասիք՝ յորս կենաց,
յանդիւտ բարիս՝ հասարակաց.
Զոր պարգևեաց՝ Հայրն փառաց,
մեզ ՚ի վերջին՝ ժամանակաց.
Յայնժամ որդիք՝ իմ հեռացեալ,
որք այժմ յինէն՝ էք բաժանեալ.
Գայք ՚ի վերայ՝ բարձեալ կառաց,
(7) պալարակապ՝ երիվարաց.

Որք

---

(1) Յերէ. օր. հալածած. (2) Յօր. մէ՝ շինի. (3) ՚Ի մասն օրհնութե՝ յանշաւիղ, յանբաւ բարեաց. (4) Յօրինուն երէն՝ պտղաբերած. (5) Յօրինակ մէ՝ վայեն, ասեն վայ. (6) Յօրինակ մէ՝ Յէ՞ր չհասիք. ևս յայլում՝ ուր չհասիք յուսուցս կենաց. (7) Յօր. մէ՝ պալարկն.

(1) Որք ցուցեցայք՝ յամէն կողմանց,
չորեքծագեան՝ տիեզերաց.
ԺԷ. (2) ՚Ի գաւառաց՝ հեթանոսաց,
և յաշխարհաց՝ Պարսից, Թուրքաց.
(3) Սերամբառնամ՝ զաչս ՚ի բարձանց,
զձեզ տեսանեմ՝ շուրջ ժողոված.
Ընդ որ խնդամ՝ և (4) ցնծացած,
գերկօ արկանեմ՝ զուարճացած.
Եւ ըզտխրական՝ զգեստ մերկացայց,
կարմիր կանաչ՝ գոյն զգեցայց.
Եւ ըզպատմուճան ըս պատուական,
(5) փոփոխեցից՝ նորոգ կարած.
Ոչ յերկրաւորս՝ ոստայնանկած,
այլ ՚ի վերուստ ըն փորանկած.
Եւ զառագաստն՝ իմ նըկարած,
(6) յոսկխաթել՝ պաճուճանաց.

Պար.

---

(1) ՚Ի մեռած օր. ուր ցրուեցար. և յայլում՝ գուք ցրուեցայք. (2) Յօրինակ մի՝ ՚ի գաւառս նոյն աշխարհի. (3) Յօրինակն մեռած ես համբառնամ, եւ. և յայլ ենչ օրինակ՝ վերհամբառնամ, եւ. (4) Յօր. ենչ՝ ցնծացայ. (5) Յօր. մի՝ զոր փոխեցից. (6) Յօր. մի՝ ոսկխաթել զիմ ուռճանաց.

Պարձեալ պարզեմ՝ պայծառացած,
'ի հարսնարանն՝ իմ զարդարած.
Ընդ 'ի ներքոյ՝ վարագուրաց,
սուրբ քահանայք՝ խորհրդազգաց.
Աստուածայնոց՝ նուիրանաց,
գոլ (1) կատարիչ՝ պատարագաց.
Ժ. Ընդ մակաղէք՝ հօտք ոչխարաց,
(2) դասքըդ անմեղ՝ և սուրբ դառանց.
Ըմպէք զարիւն՝ պատճառ (3) կենաց,
ուտէք յերկնից՝ իջեալըն հաց.
Բնակէք 'ի վայրըս դալարոց,
Ծնանի՛ք առ ջուր ըս հանգըստաց.
Յանմահական՝ սուրբ աղբերաց,
և 'ի յամպոցն՝ երկնատեղաց.
Յառաքելոց՝ Մարգարէից,
'ի սուրբ բանից՝ Վարդապետաց.
(4) Պարակցելոց՝ երկնաւորաց,
ձայնիւ (5) երգէք՝ ընդ հրեշտակաց.

Օ Ե

---

(1) Յօր. մ.՝ պատարագիչ։ (2) Յօր. մ.՝ դաստակքն և 'ի սուրբ սուրբ. և յայլ. և դասք անմեղք սէք։ (3) Յօր. մ.՝ կերողաց։ (4) Յօր. մ.՝ պարակցելով։ (5) Յօր. մ.՝ հնչէք. և յայլ-ջում՝ հնչեն։

Զերեքսրբեան ըն (1) սրբասացաց,
Երրորդութեան՝ երգս ՚ի բարձանց.
Ընդ այսպիսի՝ պայծառ փառաց,
(2) ա՛կըն կալէք՝ յուսով կենաց.
Զի փառք նախկին՝ իմ Տաճարաց,
(3) քան զվերջին՝ չըլինի ցած.
Եւ (4) սա անցեալ՝ անդըր ՚ի բարձանց,
քան զառաջին ըն գերազանց.
ոճ.(5) Բայց այս խընդումն՝ բնս տուետեց,
ոչ միայն իմս՝ է խորանաց.
Ընդ բոլորից՝ բարեպաշտաց,
եկեղեցեաց՝ Հանրականաց.
Զոր ընթերցեալ՝ ՚ի սուրբ տառէց,(6)
Նախագուշակ՝ տեսանողաց.
(7) Կամ աւետիս՝ տիեզերաց,
յուսով (8) սպասել՝ այնըր կենաց.
Եւ յառօրեայս՝ չարչարանաց,

տե.

---

(1) Յօր. մ՝ սրովբէից. (2) Յօր. մ՝ այլ ա-սացէք. (3) Յօր. մ՝ լինի յառաջ. և յայլում չլինելած. (4) Յօրինակ մ՝ տիող. (5) Յօր. մ՝ բայց խնդամն. և յայլում՝ այլ այս խնդ-դամն. (6) Յօրինակ մ՝ տառանց. (7) Յօրինակ մ՝ կեալ. (8) Յօրինակ մ՝ սպասեմ.

տեսել տոկալ՝ տրտմականաց.
Զի չէ ամով՝ այս լինելոց,
ոչ առ յապայ՝ կատարելոց.
Այլ փութապէս՝ մրճարելոց,
արագ արագ՝ վախճանելոց.
Զի եկն եհաս՝ աւուրց մերոց,
զոր սպասցին՝ ամաց թուոց,
Նաւ (1) 'ի տալոյ՝ նշանն 'ի Գ՟լոց,
տեսաք մրտօք՝ թէ է գալոց,
Արդ զայս տուաք՝ (2) բան սակաւուց,
ձեզ մխիթար՝ տրտմեցելոց.
Է. Յերկրաւորաց՝ ւ ոչ յերկնայնոց,
յուսով սպասել՝ որ լինելոց.
Զի զայն հնար՝ չէ տուելոց,
և ոչ մարդոյ՝ բան խօսելոց.
Ոչ հողեղէն՝ (3) տեսանել աչաց,
և ոչ ունկամբ՝ լուր (4) լսելեաց,
Ոչ է 'ի միտս՝ անկեալ մարդոց,
զոր պատրաստեաց՝ Տէր իւր Սրբոց
Որով թէ դուք՝ համբերիցէք,

չոր-

(1) Յօր. ծ՝ տուեալ. և յայլ. և 'ի տուեալ.
(2) Յօր. ծ՝ բանարկուաց. (3) Յօր. ծ՝ տե-
սանել էից. (4) Յօր. ծ՝ լսելոց.

չարչարանաց ըդ (1) հասելոց։
Զարքայութիւն՝ Տեառն° ընտրելոց։
էք ընդ նոսին՝ ժառանգելոց։
Յորում տեղւոջ՝ տեսանիցէք,
ըզսիրելեացն՝ անձինս 'ի լոյս։
Զորս այժմ ողբայք՝ լալով անյոյս,
անդէն ցնծայք՝ տեսլեամբ (2) Սրբոց։
Ընդ 'ի դրախտ ըն (3) մտելոց,
(4) և 'ի միասին՝ զուարճանալոց։
(5) Զհայրենին՝ զոր կորուսաք,
յանմահական՝ կեանս երկնայնոց։
Եւ. Յորոց հայցեմ՝ անդ լինելոց,
և զիս յիշել՝ տարտամ յոգւոց։
Զ°լոկ համանունն՝ մեծին Հայոց,
Ներսէս բացեալ՝ բարեաց գործոց։
Եւ շառաւիղ՝ (6) նորին ոստոց,
բայց ոչ նըման՝ բարեաց գործոց։
Զողբերգական՝ բանիս (7) դրողն
ա.

---

(1) Յայլում՝ ձեռն հասելոց։ (2) Յօր. մ.՝ 'ի լոյս։ (3) Յօր. մ.՝ մտանելոց։ (4) Յայլում՝ զաստ չարչարանս վճարելոց։ (5) Յերկրա օր.՝ 'ի հայրենին։ (6) Յօր. մ.՝ նոցին։ (7) Յօր. մ.՝ դրոց։

առ 'ի սփոփանս՝ տրտմեցելոց.
(1) Քեզ և բոլոր՝ մարդկան այլոց,
որք են 'ի սուգ՝ վասն սոցունց.
Քանզի բանիւ՝ գերս եղելոց,
մեր ժամանակ ըս դիպելոց.
Որով տուաք՝ ոչ թէ գիտնոց,
այլ տխմարաց՝ և օրդայոց.
Զոր պահանջեաց՝ տարփմամբ (2) սիրոյ.
Եղբօրորդին՝ իմ ըստ մարմնոյ.
Անունկ տղայ՝ գոլով տիոց,
և կատարեալ՝ յիմաստս (3) ոգւոց.
Ներ հրմտացեալ՝ յարհեստ զինուց,
ըստ հրահանգին՝ Հռոմայեցւոց:
եւ.(4) Գոլ յաջողակ՝ զինուց, ձիոց,
որպէս օրէն՝ է վարժելոց.
Յանուն նախնեաց՝ յորջորջելոց,
է Սպիրատ՝ մակ ձայնելոց.
Զոր արարաք՝ խրախճանելոց,
իբր 'ի զբօսանս ըս հրճուելոց.
Արդ առընկալ՝ բանս դուզնաքեայ,

և

---

(1) Յօրինակն Թ՝ ձեզ: (2) Յօրինակն Թ՝ երգոց. (3) Յայլս՝ երկնի: (4) Յերկոս օրինակս՝ դա-
կասէն երկոսէն փոխս.

Եւ վերծանեմ՛ ըստ իմաստնոց։
Ոչ առաւել՝ և ո՛չ նուազ,
այլ ՚ի յոտին՝ բերեալ չափոց.
(1) Յոր վայելեմ՝ սիրով սոցունց,
ըղձմամբ (2) տառիցս՝ քո խնդրելոց.
Օր աստանօր՝ (3) եմ յանգելոց
զգիրս բանից՝ վճարելոց.
(4) ՚Ի փառս Հօր՝ աւարտելոց,
(5) Հոգւոյ և Որդւոյ՝ կատարելոց.
(6) Նորոգ բանիս՝ այսր հարգէ,
Տէր Ներսէսի՝ (7) երեխայրէ.
Նորհնաբերմանց՝ (8) նա պարանցէ,
երկից անյանց ըն հոսայ շէնէ.
ՌԺ. Թուական ամէ՝ նա յորինորինէ,
առ ձեռ պապգամ՝ տոփ ատատքէ.

Ան

---

(1) ՚Ի ձեռն օրէնաչի՝ զոր. (2) Յօրէնաչ ձե՝ տառից քոյ խորհրդոց։ (3) ՚Ի ձեռն գաղափարէ՝ իմ հանգչելոց։ (4) Յօր. ձե՝ զփառս։ (5) Յայլս. Հոգւոյն սրբոյ։ (6) Աերձին երնապաստ պողջս, որ յառէչէալ էն յայլոյ՝ գաանէն ձեայն յերկոս օրէնաչս։ (7) Յօրէնաչ ձե՝ արախայի։ (8) Յօրէնաչէ ձեռն՝ նախ պարակցաց.

Սիրով հոգւոյս՝ հեզ երկնի,
ըղձակրութեան ըն թարթափէ.
Նշխարք որդեաց՝ եմ ունելի,
որոյ երկնային՝ և պանծալի.
Սուրբեաւ ոսկեայց՝ որ 'ի մարմնի,
(1) Աստուածածնութեանն՝ միշտ երկնի.

---

(1) Յօր. Մ՝ Աստուածութեան. և յայլում Աստուածն սուրբ.

Ա. Ն Ր Գ: